

Socialutskottets betänkande 2025/26:SoU39

Förebyggande insatser inom socialtjänsten till skydd för barn och unga vid bristande medverkan

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till en ny lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas och förslaget till en ny registerlag för Polismyndigheten samt ändringar i bl.a. socialförsäkringsbalken. Förslagen syftar till att förebygga och förhindra att barn och unga far illa.

Genom den nya lagen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas ska socialnämnden få möjlighet att besluta om insatser till vårdnadshavare, barn och unga när insatserna inte kan ges på frivillig väg. Nämnden ska också få besluta om särskilda villkor för dem. Ett beslut om insatser till en vårdnadshavare ska få förenas med vite. Ett särskilt villkor för ett barn eller en ung person om att under vissa tider uppehålla sig i bostaden ska få förenas med elektronisk övervakning. Polisen ska tillfälligt få omhänderta ett barn eller en ung person som inte följer ett sådant särskilt villkor.

Regeringens förslag innebär även att en förälder ska kunna få tillfällig föräldrapenning när han eller hon deltar i vissa insatser enligt socialtjänstlagen eller den nya lagen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas. Vidare införs en bestämmelse om att socialnämnden ska hålla ett särskilt samtal med ett barn eller en ung person om det är första gången han eller hon är misstänkt för ett brott på vilket fängelse kan följa (allvarssamtal).

Lagförslagen, utom de om elektronisk övervakning, föreslås träda i kraft den 2 januari 2027. Lagförslagen om elektronisk övervakning föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns sex reservationer (V, C, MP) och ett särskilt yttrande (S).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:295 Förebyggande insatser inom socialtjänsten till skydd för barn och unga vid bristande medverkan.

Tio yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Inledning.....	7
Regeringens lagförslag.....	7
Utskottets ställningstagande.....	15
Uppföljning och utvärdering m.m.	18
Utskottets ställningstagande.....	20
Reservationer.....	21
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V, MP).....	21
2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (C).....	23
3. Utredning om att vilja ta emot stöd från socialtjänsten, punkt 2 (V)	24
4. Utredning om att vilja ta emot stöd från socialtjänsten, punkt 2 (C)	25
5. Utredning om att vilja ta emot stöd från socialtjänsten, punkt 2 (MP)	26
6. Uppföljning och utvärdering av den nya lagen m.m., punkt 3 (C, MP).....	26
Särskilt yttrande.....	28
Regeringens lagförslag, punkt 1 (S)	28
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	29
Propositionen	29
Följdmotionerna	30
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar

a) regeringens förslag till

1. lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,
 2. lag om ändring i lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,
 3. lag om Polismyndighetens behandling av personuppgifter enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,
 4. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
 5. lag om ändring i lagen (2025:1478) om ändring i socialförsäkringsbalken,
 6. lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,
 7. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
 8. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
 9. lag om ändring i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet,
 10. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
 11. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
 12. lag om ändring i lagen (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter,
 13. lag om ändring i lagen (2020:914) om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning eller lagring av uppgifter,
 14. lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400),
 15. lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400),
- b) godtar det som utskottet anför om regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:295 punkterna 1–3, 4.1 och 5–16 samt avslår motionerna

2025/26:4224 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2,

2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 1–3 och

2025/26:4232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Reservation 1 (V, MP)

Reservation 2 (C)

Uppföljning och utvärdering m.m.

2. Utredning om att vilja ta emot stöd från socialtjänsten

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 4 och

2025/26:4232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (MP)

3. Uppföljning och utvärdering av den nya lagen m.m.

Riksdagen avslår motion

2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5.

Reservation 6 (C, MP)

Stockholm den 7 augusti 2026

På socialutskottets vägnar

Christian Carlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christian Carlsson (KD), Karin Sundin (S), Mikael Dahlqvist (S), Malin Höglund (M), Leonid Yurkovskiy (SD), Gustaf Lantz (S), Thomas Ragnarsson (M), Karin Rågsjö (V), Mona Olin (SD), Lina Nordquist (L), Christian Lindefjärd (SD), Agneta Nilsson (S), Cecilia Gustafsson (M), Dzenan Cisija (S), Ulrika Westerlund (MP), Erik Hellsborn (SD) och Martina Johansson (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:295 Förebyggande insatser inom socialtjänsten till skydd för barn och unga vid bristande medverkan och tio yrkanden i följdmotioner. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Socialutskottet har överlämnat den formella behandlingen av ett av lagförslagen i propositionen till justitieutskottet, nämligen förslaget till lag om ändring i brottsbalken. Denna lag är föremål för ändringsförslag i proposition 2025/26:293 Skärpta regler för unga lagöverträdare, som bereds av justitieutskottet och som riksdagen avser att besluta om inom kort. Överlämnandet görs för att uppnå en lagteknisk samordning av lagförslagen. Socialutskottet svarar dock för den sakliga behandlingen av de delar av lagförslaget som berör socialutskottets beredningsområde. Överlämnandet av 32 kap. 1 och 1 a §§ lag om ändring i brottsbalken är en följd av ett överlämnande av dessa bestämmelser i socialutskottets betänkande 2025/26:SoU38 För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga.

Den 18 november 2025 informerade socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall biträdd av medarbetare från Socialdepartementet och företrädare för Socialstyrelsen utskottet om det pågående arbetet med att ta fram en lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas.

Den 4 juni 2026 informerade socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall biträdd av medarbetare från Socialdepartementet utskottet om de utredningar som för närvarande pågår eller vars betänkanden bereds när det gäller barn- och ungdomsfrågor.

Utskottets överväganden

Inledning

Betänkandet är disponerat så att utskottet inleder med att behandla regeringens lagförslag samt tre motionsyrkanden som innehåller förslag på delvis avslag på regeringens lagförslag och tre motionsyrkanden som innehåller förslag på tillkännagivanden. Därefter behandlas övriga motionsyrkanden som innehåller förslag på tillkännagivanden till regeringen.

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till en ny lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas och förslaget till en ny registerlag för Polismyndigheten samt ändringar i bl.a. socialförsäkringsbalken. Riksdagen godtar det som utskottet anför om regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken. Därmed avslår riksdagen tre motionsyrkanden om delvis avslag på regeringens lagförslag och tre tillkännagivanden om regeringens lagförslag.

Jämför reservation 1 (V, MP) och 2 (C) samt det särskilda yttrandet (S).

Propositionen

I detta avsnitt presenteras en sammanfattning av propositionen samt fördjupningar av vissa av regeringens förslag som tas upp av motionärerna.

Sammanfattning

I propositionen föreslås en ny lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas. Förslaget syftar till att förebygga och förhindra att barn och unga far illa. Vid beslut och andra åtgärder enligt den nya lagen ska det som är bäst för barnet eller den unge vara avgörande.

Genom den nya lagen ska socialnämnden få möjlighet att besluta om insatser till vårdnadshavare, barn och unga när insatserna inte kan ges på frivillig väg. Nämnden ska också få besluta om särskilda villkor för dem, t.ex. skolgång, skyldighet att iaktta nykterhet och drogfrihet – vilket kan följas upp med drogtester – samt skyldighet att under vissa tider uppehålla sig i bostaden. Ett beslut om insatser till en vårdnadshavare ska få förenas med vite. Ett särskilt villkor för ett barn eller en ung person om att under vissa tider uppehålla sig i bostaden ska få förenas med elektronisk övervakning. Polisen ska tillfälligt få omhänderta ett barn eller en ung person som inte följer ett sådant särskilt villkor. För att möjliggöra den behandling av personuppgifter

som sådana omhändertaganden ger upphov till föreslås också en ny registerlag för Polismyndigheten.

I propositionen föreslås dessutom att en förälder ska kunna få tillfällig föräldrapenning när han eller hon deltar i vissa insatser enligt socialtjänstlagen (2025:400) eller den nya lagen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.

Därutöver föreslås att socialnämnden ska hålla ett särskilt samtal med ett barn eller en ung person om det är första gången han eller hon är misstänkt för ett brott på vilket fängelse kan följa (allvarssamtal).

Förslagen, utom de om elektronisk övervakning, föreslås träda i kraft den 2 januari 2027. Bestämmelserna om elektronisk övervakning föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

En ny lag om insatser till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas

Regeringen anför att Sverige befinner sig i en allvarlig samhällsutveckling där allt yngre gärningsmän begår grova brott. Socialnämnden är en central aktör i arbetet med att förhindra och motverka att barn och unga begår brott. Det handlar om såväl tidigt förebyggande arbete som möjligheter för socialnämnden att ge stöd och skydd till barn i riskzon eller i kriminalitet. Det är enligt regeringen avgörande att de verktyg som socialnämnden har att tillgå inom ramen för arbetet med dessa barn och unga kan möta upp mot allvaret i situationen. Stöd och skydd till barn och unga, samt till barns vårdnadshavare, i ett tidigt skede kan bryta en negativ utveckling.

Regeringen anser att det finns stora behov av att utöka socialnämndens möjligheter att agera till skydd och stöd för barn och unga. En möjlighet för socialnämnden att besluta att en vårdnadshavare, ett barn eller en ung person ska delta i insatser eller följa vissa krav (särskilda villkor) även om de inte samtycker till det kan enligt regeringen fylla det glapp mellan frivilliga insatser och omhändertagande för tvångsvård som finns i dag. När socialtjänsten bedömer att allvaret i en familjs situation trappas upp kan detta understrykas och göras tydligare för vårdnadshavare, barn och unga om både insatser och krav kan beslutas innan det blir tal om ett omhändertagande med tvång. Enligt regeringen kan en sådan tydlighet stärka förtroendet för socialtjänsten. Dessutom innebär en möjlighet för socialnämnden att besluta om insatser och särskilda villkor att socialnämndens utrymme för att motivera enskilda utvidgas.

Uppföljning och kontroll

Provtagning för kontroll av nykterhet och drogfrihet

Regeringen föreslår att socialnämnden ska, om det finns anledning till det, kontrollera om ett barn eller en ung person som har meddelats ett särskilt villkor om att iaktta nykterhet och drogfrihet, är eller har varit påverkad av

exempelvis narkotika, alkoholhaltiga drycker eller andra berusningsmedel. Socialnämnden ska då få besluta att barnet eller den unge ska uppmanas att lämna blod-, urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov. Ett beslut om drogtest ska bara få fattas i den mån åtgärden är försvarlig med hänsyn till dess syfte och övriga omständigheter. Socialnämnden ska i beslutet särskilt ange vad för slags prov som avses och syftet med åtgärden.

En majoritet av de remissinstanser som yttrar sig över förslaget avstyrker eller är negativa till det. En remissinstans anger att aktuell forskning har visat att ökad användning av drogtestar visserligen upptäcker men inte avskräcker från droganvändning. Enligt regeringen kan dock vetenskapen om att tester förekommer påverka vissa individers beteende. Dessutom är drogtestar effektiva för att identifiera både regelbundet och sporadiskt bruk. Utan en sådan upptäckt är det svårt för socialnämnden att erbjuda rätt stöd. Provtagningarna kan vara ett stöd i behandlingsarbetet mot ett skadligt bruk eller beroende. Det kan leda till behandling eller andra stödåtgärder, vilket kan vara avgörande för att bryta ett destruktivt mönster.

Flera remissinstanser anser att förslaget om beslut om provtagning är en ingripande åtgärd som inte står i proportion till nyttan med det. En av dessa remissinstanser för fram att förslaget också kan vara starkt integritetskränkande. Regeringen bedömer att behovet av att kunna besluta om drogtestar när det finns anledning till att kontrollera nykterhet och drogfrihet väger upp det integritetsintrång som uppmaningen till ett sådant test utgör. Någon mindre ingripande åtgärd än ett drogtest för att uppnå syftet att skydda barns och ungas hälsa vid misstanke om användning av droger bedöms inte finnas i den aktuella situationen.

Handräckning och tillfälligt omhändertagande

Regeringen föreslår att Polismyndigheten på begäran av en socialnämnd eller någon ledamot eller tjänsteman som socialnämnden har förordnat ska lämna hjälp (handräckning) för att tillfälligt omhänderta ett barn eller en ung person som inte följer ett beslut om ett särskilt villkor om att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad. En begäran om handräckning ska endast få göras om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att de särskilda befogenheter att använda våld eller tvång som anges i polislagen (1984:387) behöver användas, eller det annars finns synnerliga skäl.

Majoriteten av de remissinstanser som yttrar sig över förslaget avstyrker det. Flera remissinstanser för fram att handräckning och tillfälligt omhändertagande med bistånd av polisen är ett stort ingrepp i den personliga integriteten och kan väcka stor uppmärksamhet och olägenhet för barnet eller den unge.

Enligt regeringen bör utgångspunkten vara att åtgärderna ska vidtas utan medverkan av polisen eller annan myndighet. Först om socialnämnden kan konstatera att barnet eller den unge inte på egen hand, eller med hjälp av barnets vårdnadshavare om han eller hon är under 18 år, kan få barnet eller

den unge att återvända till bostaden ska hjälp kunna begäras av Polismyndigheten. Som flera remissinstanser tar upp är det viktigt att det finns förtroende och tillit till socialtjänsten. Även av den anledningen finns det därför enligt regeringen skäl att vara restriktiv med att använda tvångsmedel som handräckning.

Åtgärder när beslut inte följs

Regeringen föreslår att socialnämnden ska få förena ett beslut om insatser till en vårdnadshavare med vite. Vite ska inte få förvandlas till fängelse.

En majoritet av remissinstanserna som yttrar sig avstyrker eller är negativa till förslaget om vite. Regeringen anser att socialnämnden har behov av nya verktyg för att säkra en god efterlevnad av beslut enligt den nya lagen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas. Enligt regeringen är vite ett effektivt påtryckningsmedel samtidigt som det erbjuder flexibilitet i det enskilda fallet. Exempelvis ska vite fastställas till ett belopp som bedöms lämpligt med beaktande av den enskildes ekonomiska förhållanden. Detta medför att vårdnadshavare som har en mer ansträngd ekonomisk situation kan få ett lägre vitesbelopp fastställt medan en vårdnadshavare som har det bättre ekonomiskt ställt kan få ett högre vitesbelopp fastställt. Det finns dessutom utrymme för flexibilitet i bedömningarna om ett beslut ska förenas med ett vitesföreläggande samt om myndigheten ska ansöka om utdömande av vitet i en situation när den enskilde inte har efterlevt ett sådant beslut.

Några remissinstanser för fram att det saknas evidens för att ett vite leder till förbättrad efterlevnad av beslutet. Regeringen anser att möjligheten att förena ett beslut om insatser med vite kan leda dels till att fler vårdnadshavare deltar frivilligt i insatser enligt socialtjänstlagen, dels till en ökad benägenhet att följa socialnämndens beslut om insatser som har beslutats utan den berörda personens samtycke.

Enligt regeringen innebär flexibiliteten i valet om ansökan om vite ska göras i det enskilda fallet och den efterföljande prövning som görs av förvaltningsrätten att oskäliga konsekvenser i det enskilda fallet kan undvikas.

Elektronisk övervakning

Det ska införas en möjlighet att besluta om elektronisk övervakning för vissa barn och unga

Regeringen föreslår att det ska införas en möjlighet att med hjälp av elektronisk övervakning kontrollera att ett barn eller en ung person följer ett beslut om att han eller hon under vissa tider endast får uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad.

En majoritet av remissinstanserna som yttrar sig avstyrker eller är kritiska till förslaget.

Regeringen anför att sådan elektronisk övervakning som nu föreslås, dvs. som ett komplement till ett särskilt villkor om skyldighet att uppehålla sig i

bostaden, ska vara en åtgärd inom socialtjänsten som vidtas i syfte att ge barnet eller den unge nödvändigt skydd och stöd för att förhindra och förebygga att han eller hon ägnar sig åt brottslig verksamhet.

Regeringen anför vidare att det visserligen är riktigt, som några remissinstanser för fram, att allt fler barn och unga rekryteras och deltar i brottslighet via digitala plattformar. En vistelse i bostaden kommer således inte garantera att barnet eller den unge inte kommer i kontakt med kriminella miljöer. Det är dock regeringens bestämda uppfattning att ett villkor om att uppehålla sig i bostaden på kvällar och nätter som kontrolleras med elektronisk övervakning, tillsammans med andra åtgärder som tar sikte på den digitala miljön, kommer att bidra till att stoppa nyrekrytering av barn och unga till kriminella nätverk och genomförandet av allvarliga brott på kvällar och nätter. Regeringen anser således att elektronisk övervakning utgör ett effektivt verktyg för att kontrollera att barnet eller den unge håller sig hemma i stället för att befinna sig i olämpliga miljöer under olämpliga tider. Ett barn eller en ungdom som är övervakad elektroniskt bör även bli mindre attraktiv för kriminella att rekrytera till att begå brott.

Flera remissinstanser har ifrågasatt den elektroniska övervakningens lämplighet och förenlighet med erfarenhet och beprövad kunskap. Regeringen anför att verksamhet inom socialtjänsten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet (5 kap. 1 § socialtjänstlagen). Av förarbetena till bestämmelsen framgår bl.a. om det inom ett visst område saknas vetenskapliga studier eller beprövad erfarenhet, eller om underlaget är begränsat, utgör bestämmelsen dock inget hinder mot att socialtjänsten ändå bedriver verksamhet inom detta område (prop. 2024/25:89 s. 248–251 och 653). Enligt regeringens mening hindrar således inte bristen på evidens att elektronisk övervakning tillämpas inom ramen för socialtjänstens verksamhet.

Regeringen kan ha förståelse för uppfattningen att förslaget medför negativa konsekvenser för socialtjänstens förutsättningar att bedriva ett tillits- och relationsbaserat stödjande arbete. Regeringen framhåller att de förslag som nu lämnas innebär att staten tar ett stort ansvar för övervakningen, dels genom att den ska beslutas av förvaltningsrätten, dels genom att det är Statens institutionsstyrelse (Sis) som ska hantera övervakningen (se nedan). Detta bör bidra till att minska risken för bristande tillit och förtroende för socialtjänsten som vissa remissinstanser pekar på.

Förvaltningsrätten ska pröva frågor om elektronisk övervakning efter ansökan av socialnämnden, och Sis ska ansvara för att verkställa den elektroniska övervakningen

Regeringen föreslår att förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden ska pröva frågor om elektronisk övervakning med anledning av ett beslut av socialnämnden om en skyldighet för barn och unga att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad.

Regeringen anför att elektronisk övervakning av barn och unga innebär ett betydande intrång i barn och ungas grundlagsfästa rätt till privatliv och personliga integritet (jfr 2 kap. 6 § andra stycket och 19 § regeringsformen och artikel 8 i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna [Europakonventionen]).

En sådan övervakning gör också att den begränsning av rörelsefriheten som det underliggande särskilda villkoret om skyldighet att uppehålla sig i bostaden innebär blir mera ingripande. Redan mot den bakgrunden är det, enligt regeringen, angeläget att säkerställa ett rättssäkert beslutsförfarande. En prövning av förutsättningarna för elektronisk övervakning kan också aktualisera svåra juridiska bedömningar, bl.a. i fråga om proportionalitet. Även detta talar för att elektronisk övervakning bör förutsätta ett beslut av domstol som första instans. Regeringen bedömer att den föreslagna prövningsordningen i förening med de övriga förslag som lämnas, bl.a. rätten till offentligt biträde och utformningen av förutsättningarna för ett beslut om elektronisk övervakning, innebär att grundläggande rättssäkerhetskrav säkerställs. Regeringen föreslår att Sis ska ansvara för att verkställa den elektroniska övervakningen.

Förutsättningar för när elektronisk övervakning får beslutas, åldersgräns och övervakningens längd

Ett beslut om elektronisk övervakning ska få meddelas endast om det på grund av konkreta omständigheter finns skäl att anta att barnet eller den unge inte kommer att följa det särskilda villkoret och den elektroniska övervakningen behövs för att förhindra eller förebygga att barnet eller den unge ägnar sig åt brottslig verksamhet. Som ytterligare förutsättning ska gälla att ett beslut om elektronisk övervakning får meddelas endast om skälen för övervakningen väger tyngre än det intrång eller men i övrigt som övervakningen innebär för barnet eller den unge.

När det gäller barn och unga med funktionsnedsättning anför regeringen att elektronisk övervakning aldrig får användas som ett substitut för mera anpassade stödinsatser. Förekomsten av en funktionsnedsättning kan även påverka bedömningen av om den elektroniska övervakningen är proportionerlig och till barnets eller den unges bästa.

Ett beslut om elektronisk övervakning ska enligt regeringens förslag inte få meddelas för barn som är under 13 år. Regeringen föreslår vidare att ett beslut om elektronisk övervakning ska gälla för en viss tid, dock högst tre månader i taget.

Allvarssamtal

Regeringen föreslår att socialnämnden ska hålla ett särskilt samtal (allvarssamtal) med ett barn eller en ung person som fyllt 18 men inte 21 år. Ett sådant samtal ska hållas om Polismyndigheten har informerat socialnämnden om att barnet eller den unge är misstänkt för ett brott på vilket fängelse kan följa och det kan antas att det är första gången barnet eller den unge är misstänkt för ett

sådant brott. Polismyndigheten ska medverka vid samtalet om det inte är uppenbart obehövt eller finns särskilda skäl mot det.

Ett allvarssamtal ska enligt regeringens förslag syfta till att identifiera vilka behov av stöd och hjälp som barnet eller den unge samt barnets vårdnadshavare kan ha samt informera om riskerna med och konsekvenserna av att involveras i brottslighet.

En majoritet av de remissinstanser som yttrar sig över förslaget om att socialnämnden ska hålla samtal vid misstanke om brott avstyrker eller är negativa.

Regeringen anser att den nuvarande regleringen i socialtjänstlagen och lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare inte är en tillräcklig garanti för att socialnämnden agerar skyndsamt när ett barn eller en ung person för första gången misstänks för ett brott av viss allvarlighetsgrad. För att kommunerna ska arbeta på samma sätt anser regeringen att det finns behov av att införa en lagstadgad skyldighet att hålla samtal när barn för första gången misstänks för brott.

Flera remissinstanser för fram att det saknas eller finns brist på vetenskapliga studier om effekten av samtal vid misstanke om brott. Som framgår ovan är det regeringens mening att bristen på evidens inte hindrar att allvarssamtal bedrivs inom ramen för socialtjänstens verksamhet.

Regeringen konstaterar att ändamålet med ett allvarssamtal är att motverka framtida brottslighet hos barnet och den unge. Enligt regeringen fyller polisens närvaro i det avseendet en viktig funktion genom att sända en tydlig signal till berörda om att det inte bara är socialtjänsten som reagerar mot det inträffade.

Förslagets förenlighet med grundläggande fri- och rättigheter

De bedömningar som regeringen har redovisat i propositionen innebär sammantaget att de begränsningar av skyddet för rörelsefriheten, den personliga integriteten och privat- och familjelivet som förslagen innebär bedöms vara förenliga med regeringsformen, Europakonventionen och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU:s rättighetsstadga). Förslagen bedöms också förenliga med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:4232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 2 föreslås att riksdagen avslår proposition 2025/26:295, utom i den del som avser ändringar i socialförsäkringsbalken och lagen (2025:1478) om ändring i socialförsäkringsbalken angående tillfällig föräldrapenning.

Motionärerna delar regeringens uppfattning att socialtjänsten måste ha goda förutsättningar att sätta in tidiga, förebyggande och verkningfulla insatser för barn och unga. Motionärerna anser dock att regeringens förslag i alltför stor utsträckning bygger på tvång, kontroll och sanktioner snarare än på tillit, relationer och fungerande socialt arbete.

Motionärerna ser särskilt allvarligt på förslagen om elektronisk övervakning och polisens tillfälliga omhändertagande. Att barn och unga ska kunna åläggas att vistas i bostaden under vissa tider och kontrolleras med elektronisk övervakning innebär enligt motionärerna en långtgående begränsning av barnets frihet och integritet. Motionärerna anför att det är åtgärder som riskerar att upplevas som straff snarare än stöd, och som kan vara särskilt problematiska för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa.

Motionärerna välkomnar den del av propositionen som innebär att en förälder ska kunna få tillfällig föräldrapenning när han eller hon deltar i vissa insatser enligt socialtjänstlagen eller den nya lagen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas (regeringens förslag till riksdagsbeslut 5 och 6).

I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdändringar.

I kommittémotion 2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas, och i yrkande 2 föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas i de delar det avser 8 kap. 1 § och 10 kap. 1 § punkt 3.

Motionärerna stöder syftet med regeringens förslag att förebygga och förhindra att barn och unga far illa. Motionärerna ser positivt på de flesta av regeringens förslag, men anser att propositionen även innehåller repressiva och oprövade verktyg som riskerar att skada förtroendet för socialtjänsten och stigmatisera redan utsatta barn, snarare än bygga på de principer om tidiga insatser, tillgänglighet och kunskap som den nya socialtjänstlagen vilar på.

Motionärerna anser att riksdagen bör avslå regeringens förslag att införa elektronisk övervakning för barn från 13 års ålder som en social insats. Att sätta fotboja på barn som inte dömts för brott riskerar enligt motionärerna att förstärka en kriminell identitet och försvåra socialtjänstens relationsskapande arbete. Enligt motionärerna saknas det även vetenskapligt stöd för att elektronisk övervakning är en effektiv förebyggande insats. Förslaget är även svårörenligt med barnkonventionen.

Motionärerna anser vidare att regeringens förslag om att socialnämnden ska kunna förena beslut om insatser till vårdnadshavare med vite bör avslås. Vite riskerar enligt motionärerna att slå hårdast mot familjer som redan lever i ekonomisk och social utsatthet. Socialtjänstens arbete med familjer bör enligt motionärerna bygga på samarbete, stöd och förtroende snarare än bestraffning.

I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdändringar.

I kommittémotion 2025/26:4224 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår proposition 2025/26:295, utom i den del som avser ändringar i socialförsäkringsbalken och lagen (2025:1478) om ändring i socialförsäkringsbalken angående tillfällig föräldrapenning.

Motionärerna anser att förslagen i propositionen riskerar att underminera tilliten till socialtjänsten och försvåra det förebyggande arbetet.

Motionärerna är bl.a. mycket kritiska till förslaget om att socialnämnden ska kunna förena beslut om insatser till vårdnadshavare med vite, eftersom detta ytterst riskerar att drabba barnen och redan ekonomiskt och socialt utsatta familjer. Vidare motsätter sig motionärerna förslagen om att socialnämnden ska kunna besluta om drogtestar och om elektronisk övervakning för barn och unga, bl.a. eftersom förslagen innebär stora integritetsintrång, risk för stigmatisering, har tveksam brottsförebyggande effekt och saknar vetenskapligt stöd. Motionärerna anser även att förslaget om polisens tillfälliga omhändertagande utgör ett betydande intrång i den personliga integriteten och riskerar att undergräva tilliten till socialtjänsten.

Motionärerna anser vidare att förslaget om att socialtjänsten ska hålla allvarssamtal med unga vid misstanke om brott saknar evidens. Motionärerna anför dessutom att liknande möjligheter redan finns inom befintlig lagstiftning.

I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdåtgärder.

Pågående arbete

Uppdrag till Socialstyrelsen

I juli 2026 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram och sprida information, vägledande material samt genomföra kunskapshöjande insatser för yrkesverksamma inom socialtjänsten inför införandet av nya bestämmelser som stärker skyddet för barn och unga (dnr S2026/01484). Uppdraget ska bidra till att de omfattande reformerna inom den sociala barn- och ungdomsvården får fullt genomslag och tillämpas på ett rättssäkert och enhetligt sätt i hela landet.

Uppdraget omfattar de nya bestämmelser som föreslås i propositionen och i proposition För barns rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga (prop. 2025/26:294).

Uppdraget ska delredovisas muntligt till Regeringskansliet senast den 9 april 2027 och den 7 april 2028. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 19 januari 2029.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att det finns stora behov av att utöka socialnämndens möjligheter att agera till skydd och stöd för barn och unga som t.ex. är i riskzonen för att begå brott eller som lever i andra former av utsatthet. En möjlighet för socialnämnden att besluta att en vårdnadshavare, ett barn eller en ung person ska delta i insatser eller följa vissa krav även om de inte samtycker till det kan enligt regeringen fylla det glapp mellan frivilliga insatser och omhändertagande för tvångsvård som finns i dag. Utskottet delar

denna bedömning. Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att de utökade befogenheterna för socialnämnden ska regleras i en ny särskild lag. Syftet med lagen ska vara att genom skydd och stöd förebygga och förhindra att barn och unga far illa.

Enligt regeringens förslag ska socialnämnden få besluta om insatser till vårdnadshavare, barn och unga när insatser inte kan ske på frivillig väg. Nämnden ska också få besluta om särskilda villkor för insatserna. För barn och unga kan ett särskilt villkor handla om att hålla sig nykter och drogfri, vilket kan följas upp med drogtest. Ett drogtest kan möjliggöra att relevanta insatser kan sättas in så tidigt som möjligt och hindra att ett barn eller en ung person utvecklar en svårare problematik. Utskottet bedömer, i likhet med regeringen, att behovet av att kunna besluta om drogtest när det finns anledning till att kontrollera nykterhet och drogfrihet väger upp det integritetsintrång som uppmaningen till ett sådant test utgör. Utskottet delar även regeringens bedömning att någon mindre ingripande åtgärd än ett drogtest för att uppnå syftet att skydda barns och ungas hälsa vid misstanke om användning av droger inte finns i den aktuella situationen.

Utskottet ställer sig också bakom regeringens förslag om begäran om handräckning för att tillfälligt omhänderta ett barn eller en ung person som inte följer ett beslut om ett särskilt villkor om att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad. En sådan begäran ska endast få göras om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att de särskilda befogenheter att använda våld eller tvång som anges i polislagen behöver användas, eller det annars finns synnerliga skäl. Utskottet delar regeringens uppfattning att tvångsmedel som handräckning bör användas restriktivt.

När det gäller förslaget att socialnämnden ska få förena ett beslut om insatser till en vårdnadshavare med vite anser utskottet, i likhet med regeringen, att socialnämnden har behov av nya verktyg för att säkra en god efterlevnad av beslut enligt den nya lagen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas. Vite är ett effektivt påtryckningsmedel samtidigt som det erbjuder flexibilitet i det enskilda fallet. Vidare innebär flexibiliteten i valet om ansökan om vite ska göras och den efterföljande prövning som görs av förvaltningsrätten att oskäligen konsekvenser i det enskilda fallet kan undvikas. Utskottet instämmer i regeringens bedömning.

I propositionen föreslås vidare en möjlighet att med hjälp av elektronisk övervakning kontrollera att ett barn eller en ung person följer ett av socialnämnden beslutat särskilt villkor om en skyldighet att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad. Syftet med den elektroniska övervakningen som föreslås är att möjliggöra en chans för socialtjänsten att på ett så tidigt stadium som möjligt förebygga och förhindra att barn och unga ägnar sig åt brottslig verksamhet.

Utskottet kan, i likhet med regeringen, ha förståelse för uppfattningen att förslaget medför negativa konsekvenser för socialtjänstens förutsättningar att bedriva ett tillits- och relationsbaserat stödande arbete. Utskottet vill dock, i

enlighet med propositionen, framhålla att de förslag som lämnas innebär att staten tar ett stort ansvar för övervakningen, dels genom att den ska beslutas av förvaltningsrätten, dels genom att det är Sis som ska hantera övervakningen. Detta bör bidra till att minska risken för bristande tillit och förtroende för socialtjänsten. Vidare delar utskottet regeringens uppfattning att brist på evidens inte utgör hinder mot att elektronisk övervakning tillämpas inom ramen för socialtjänstens verksamhet.

Utskottet delar också i övrigt regeringens överväganden och bedömningar när det gäller förslaget om elektronisk övervakning. Utskottet anser således att regeringens förslag om elektronisk övervakning är väl avvägt.

För att kommunerna ska arbeta på samma sätt anser utskottet, i likhet med regeringen, att det finns behov av att införa en lagstadgad skyldighet att hålla samtal när barn för första gången misstänks för brott (allvarssamtal). En brist på vetenskapliga studier utgör enligt utskottet, i likhet med regeringen, inte ett hinder för att införa en skyldighet att hålla sådana samtal. Utskottet delar regeringens bedömning att det är viktigt att socialtjänsten vidtar omedelbara åtgärder och agerar snabbt när ett barn för första gången blir misstänkt för ett brott. Enligt regeringen fyller polisens närvaro en viktig funktion genom att sända en tydlig signal till berörda om att det inte bara är socialtjänsten som reagerar mot det inträffade. Utskottet delar regeringens bedömning även i denna del.

Vidare ser utskottet positivt på förslaget att en förälder ska kunna få tillfällig föräldrapenning när han eller hon deltar i vissa insatser som socialnämnden har beslutat om.

Utskottet delar regeringens bedömning att förslagen är förenliga med regeringsformen, Europakonventionen, EU:s rättighetsstadga, barnkonventionen och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Slutligen välkomnar utskottet att regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram och sprida information, vägledande material samt genomföra kunskapshöjande insatser för yrkesverksamma inom socialtjänsten inför införandet av de nya bestämmelserna som stärker skyddet för barn och unga.

Bland lagförslagen i propositionen återfinns förslag till ändring i brottsbalken. Denna lag är även föremål för ändringsförslag i proposition 2025/26:293 Skärpta regler för unga lagöverträdare, som bereds av justitieutskottet och som riksdagen avser att besluta om inom kort. För att uppnå en lagteknisk samordning av förslagen har socialutskottet överlämnat det nämnda lagförslaget till justitieutskottet när det gäller beredningen av riksdagens beslut om att anta förslaget. Det bör dock understrykas att socialutskottet svarar för den sakliga behandlingen av de delar av lagförslaget som berör socialutskottets beredningsområde och tillstyrker förslaget i dessa delar. Detta innebär att socialutskottet förordar att riksdagen godtar det som utskottet anför om förslaget till lag om ändring i brottsbalken. Överlämnandet av 32 kap. 1 och 1 a §§ lag om ändring i brottsbalken är en följd av ett överlämnande av dessa bestämmelser i socialutskottets betänkande 2025/26:SoU38 För barns

rättigheter och trygghet – en ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga.

I övrigt anser utskottet, av de skäl som anförs i propositionen, att riksdagen bör anta regeringens lagförslag. Därmed bör riksdagen bifalla proposition 2025/26:295 och avslå motionerna 2025/26:4224 (MP) yrkandena 1 och 2, 2025/26:4227 (C) yrkandena 1–3 och 2025/26:4232 (V) yrkandena 2 och 3.

Uppföljning och utvärdering m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om utredning om att vilja ta emot stöd från socialtjänsten samt om uppföljning och utvärdering av den nya lagen m.m.

Jämför reservation 3 (V), 4 (C), 5 (MP) och 6 (C, MP).

Propositionen

Varför samtycker barn, unga och vårdnadshavare inte till erbjudna insatser?

Regeringen anför i propositionen att en given utgångspunkt är att de flesta vårdnadshavare vill sina barn väl och att de själva söker hjälp när de behöver det eller tar emot det stöd som socialtjänsten föreslår och erbjuder. I propositionen refererar regeringen till vad som sägs i promemorian En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30) om varför vårdnadshavare tackar nej till det stöd som socialnämnden erbjuder. Av promemorian framgår att detta sker av olika anledningar. Det kan exempelvis bero på intellektuella svårigheter, psykisk ohälsa, rädsla, okunskap, misstro, våldsutsatthet eller praktiska och ekonomiska omständigheter. När våld eller misstanke om våld i hemmet är orsaken till socialtjänstens kontakt är sannolikheten enligt promemorian hög att vårdnadshavarna inte samtycker till erbjudna insatser. Likaså är vårdnadshavare som utsätter sina barn för hedersrelaterat våld och förtryck en grupp som är särskilt svår för socialtjänsten att motivera till att ta emot insatser på frivillig väg. I dessa fall kan barnets välmående många gånger inte garanteras på något annat sätt än genom ett tvångsomhändertagande och placering utanför hemmet med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, förkortad LVU. Dessutom framgår av promemorian att vårdnadshavare som befinner sig i en vårdnads-, boende- eller umgängestvist är en grupp som är svår för socialtjänsten att samarbeta med eftersom tvisterna kan bli mycket infekterade. Det konstateras också att det finns vårdnadshavare som inte delar socialtjänstens analys av behovet av stöd samt att språkförbistringar kan försvåra samarbetet mellan socialtjänsten och vårdnadshavarna.

I propositionen anförs vidare att det inte förs statistik över hur många vårdnadshavare som motsätter sig det stöd som socialtjänsten föreslår eller erbjuder dem. I promemorian uppskattas att ca 40 procent av de barn och unga vars behov utreds av socialnämnden och som bedöms vara i behov av stöd inte får det till följd av bristande samtycke från barnet eller ungdomen själv eller barnets vårdnadshavare. Att många vårdnadshavare inte samtycker till stöd från socialtjänsten framgår enligt propositionen av studier på området. Enligt forsknings- och utvecklingsprojektet Nationell uppföljning av socialtjänstens omställning (NUSO), som har genomförts vid Karlstads universitet och som har samlat in 21 000 barnavårdsutredningar, varierar samtycke från vårdnadshavare mellan 52 och 68 procent i de granskade utredningarna. Det finns stora variationer mellan kommunerna i vårdnadshavares inställning till erbjudet stöd. Vårdnadshavare samtycker oftare när utsattheten berör barnets eget beteende (70 procent) än när den enbart berör hemmiljön (51 procent). Det framkommer också att andelen vårdnadshavare som samtycker till stöd ökar med barnets ålder och är högre för flickor än pojkar från 12 års ålder (NUSO, 2025, PM 5 Samtycke, hänvisningar och insatser).

I en studie från Stockholms universitet, som omfattar 2 123 barn och deras familjer från åtta kommuner, finns uppgifter om att samtycke från vårdnadshavare och barn saknas i 12 procent av ärendena (Lundström, T., m.fl., *People processing in the Swedish child welfare system: services to whom, on what grounds and what type?*, 2024).

Reformen bör följas upp och utvärderas

Av propositionen framgår att regeringen bedömer att de föreslagna lagändringarna bör följas upp och utvärderas.

Regeringen anför att den ordning som föreslås i propositionen till viss del är ny och obeprövad. Det är därmed svårt att till fullo förutse vilka effekter och konsekvenser som följer av förslagen. Därför anser regeringen, liksom flera av remissinstanserna, att det kan finnas anledning att på sikt följa upp och utvärdera utfallet av reformen och undersöka om reglerna har lett till avsedd effekt. Regeringen anför vidare att en viss tid behöver ha förflutit efter det att förslagen har trätt i kraft för att det ska vara möjligt att utvärdera dem. Regeringen avser därför att följa utvecklingen och återkomma när det gäller den närmare utformningen för uppföljningen och utvärderingen av reformen.

Motionerna

Utredning om att vilja ta emot stöd från socialtjänsten

I kommittémotion 2025/26:4232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska tillsätta en utredning som tar fram forskningsbaserade förslag på hur vårdnadshavare kan motiveras och ges verkliga förutsättningar att ta emot stöd från socialtjänsten. En sådan utredning bör enligt motionärerna bl.a. belysa hur socialtjänsten kan arbeta mer

tillitsbyggande, hur insatser kan göras mer tillgängliga och relevanta, hur barns delaktighet kan stärkas och hur hinder som psykisk ohälsa, ekonomisk utsatthet, tidigare negativa myndighetserfarenheter eller bristande kunskap om socialtjänsten kan hanteras.

I kommittémotion 2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att utreda varför vårdnadshavare tackar nej till sociala insatser. Motionärerna ser brister i regeringens underlag när det gäller andelen föräldrar och barn som tackar nej till insatser. Enligt motionärerna är det viktigt att gå till botten med varför vårdnadshavare tackar nej, innan nya repressiva metoder införs som riskerar att motverka grunden om tillit och relationsskapande arbete i den nya socialtjänstlagen.

Uppföljning och utvärdering av den nya lagen m.m.

I kommittémotion 2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen noga och systematiskt bör följa upp den nya lagen och annan lagstiftning inom socialtjänstområdet för att utvärdera dess konsekvenser för barn och föräldrar, utfall i deltagande och effekter på det förebyggande arbetet. En sådan uppföljning är enligt motionärerna helt nödvändig för att säkerställa att lagstiftningen inte får negativa effekter och för att ge riksdagen kunskapsbaserat underlag för framtida justeringar.

Utskottets ställningstagande

När det gäller skälen till att vårdnadshavare tackar nej till stöd från socialnämnden noterar utskottet att regeringen i propositionen refererar till promemorian En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30). I den anges att detta exempelvis kan bero på intellektuella svårigheter, psykisk ohälsa, rädsla, okunskap, misstro, våldsutsatthet eller praktiska och ekonomiska omständigheter. När det gäller hur många vårdnadshavare som motsätter sig det stöd som socialtjänsten föreslår eller erbjuder dem hänvisar regeringen till olika studier på området, däribland forsknings- och utvecklingsprojektet NUSO. Enligt utskottet är det inte nödvändigt för riksdagen att ta några initiativ med anledning av motionerna 2025/26:4227 (C) yrkande 4 och 2025/26:4232 (V) yrkande 1.

Vidare konstaterar utskottet att regeringen bedömer att det kan finnas anledning att på sikt följa upp och utvärdera utfallet av reformen och undersöka om reglerna har lett till avsedd effekt. Utskottet delar denna uppfattning. I likhet med regeringen anser utskottet att en viss tid behöver ha förflutit efter det att förslagen har trätt i kraft för att det ska vara möjligt att utvärdera dem. Utskottet anser inte att riksdagen behöver ta något initiativ med anledning av motion 2025/26:4227 (C) yrkande 5.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V, MP)

av Karin Rågsjö (V) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

- a) avslår regeringens förslag till
 1. lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,
 2. lag om ändring i lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,
 3. lag om Polismyndighetens behandling av personuppgifter enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,
 4. lag om ändring i brottsbalken,
 5. lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,
 6. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
 7. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
 8. lag om ändring i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet,
 9. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
 10. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
 11. lag om ändring i lagen (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter,
 12. lag om ändring i lagen (2020:914) om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning eller lagring av uppgifter,
 13. lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400),
 14. lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400).
- b) antar regeringens förslag till
 1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
 2. lag om ändring i lagen (2025:1478) om ändring i socialförsäkringsbalken,
- c) ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:295 punkterna 5 och 6 samt motionerna

2025/26:4224 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2025/26:4232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3 samt

avslår proposition 2025/26:295 punkterna 1–3, 4.1 och 7–16 samt motion 2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen bör avslå proposition 2025/26:295, utom i den del som avser ändringar i socialförsäkringsbalken och lagen (2025:1478) om ändring i socialförsäkringsbalken angående tillfällig föräldrapenning.

Vi delar regeringens uppfattning att socialtjänsten måste ha goda förutsättningar att sätta in tidiga, förebyggande och verkningsfulla insatser för barn och unga. Barn som far illa, riskerar att fara illa eller dras in i kriminalitet måste få stöd tidigt. Men regeringens förslag bygger i alltför stor utsträckning på tvång, kontroll och sanktioner snarare än på tillit, relationer och fungerande socialt arbete. Förslagen riskerar att underminera tilliten till socialtjänsten och försvåra det förebyggande arbetet.

Vi motsätter oss bl.a. förslagen om att socialnämnden ska kunna besluta om drogtestar och om polisens tillfälliga omhändertaganden. De utgör ett betydande intrång i den personliga integriteten och riskerar undergräva tilliten till socialtjänsten. Vidare är vi kritiska till förslaget att socialnämnden ska kunna förena beslut om insatser till vårdnadshavare med vite. Förslaget riskerar att ytterst drabba barnen och redan ekonomiskt och socialt utsatta familjer.

Vi ser särskilt allvarligt på förslaget om elektronisk övervakning. Att barn och unga ska kunna åläggas att vistas i bostaden under vissa tider och kontrolleras med elektronisk övervakning innebär en långtgående begränsning av barnets frihet och integritet. Vidare innebär det en risk för stigmatisering, har tveksam brottsförebyggande effekt och saknar vetenskapligt stöd. Det är en åtgärd som riskerar att upplevas som straff snarare än stöd, och som kan vara särskilt problematisk för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa. Åtgärden riskerar att stå i strid med regeringsformen, Europakonventionen och barnkonventionen.

Förslaget om att socialtjänsten ska hålla allvarssamtal med unga vid misstanke om brott är enligt vår mening ytterligare en åtgärd som saknar evidens. Dessutom finns redan liknande möjligheter inom befintlig lagstiftning.

Enligt vår mening är det genom tidiga, frivilliga och väl utformade insatser som socialtjänsten bygger förtroende och når fler familjer. Tvång ska inte ersätta bristen på resurser, relationer och rätt stöd.

Vi välkomnar dock den del av propositionen som innebär att en förälder ska kunna få tillfällig föräldrapenning när han eller hon deltar i vissa insatser enligt socialtjänstlagen eller den nya lagen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas (regeringens förslag till riksdagsbeslut 5 och 6). Det är rimligt att föräldrar inte ska förlora inkomst när de deltar i insatser som syftar till att stärka barnets situation.

Slutligen anser vi att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdändringar.

2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag till

1. lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas i de delar det avser 8 kap. 1 § och 10 kap. 1 § punkt 3 och antar lagförslaget i övrigt,

2. lag om ändring i lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,

b) antar regeringens förslag till

1. lag om Polismyndighetens behandling av personuppgifter enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,

2. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,

3. lag om ändring i lagen (2025:1478) om ändring i socialförsäkringsbalken,

4. lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,

5. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,

6. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,

7. lag om ändring i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet,

8. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),

9. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),

10. lag om ändring i lagen (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter,

11. lag om ändring i lagen (2020:914) om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning eller lagring av uppgifter,

12. lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400),

13. lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400),

c) godtar det som utskottet anför om regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken,

d) ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:295 punkterna 3, 4.1 och 5–16 samt motion

2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 1–3,

bifaller delvis proposition 2025/26:295 punkt 1 och avslår proposition 2025/26:295 punkt 2 och motionerna 2025/26:4224 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt 2025/26:4232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Syftet med regeringens förslag är att förebygga och förhindra att barn och unga far illa, vilket jag stöder. Jag ser även positivt på bl.a. förslagen att införa en rätt till tillfällig föräldrapenning för föräldrar som behöver delta i socialtjänstens insatser för sina barn, möjligheten att införa allvarssamtal när unga misstänks för allvarligare brott samt förbättrad samverkan mellan myndigheter för att tidigt upptäcka barn i riskzon. Jag anser dock att propositionen innehåller repressiva och oprövade verktyg som riskerar att skada förtroendet för socialtjänsten och stigmatisera redan utsatta barn, snarare än bygga på de principer om tidiga insatser, tillgänglighet och kunskap som den nya socialtjänstlagen vilar på.

Enligt min mening bör riksdagen avslå regeringens förslag att införa elektronisk övervakning för barn från 13 års ålder som en social insats. Att sätta fotboja på barn som inte dömts för brott riskerar att förstärka en kriminell identitet och försvåra socialtjänstens relationsskapande arbete. Dessutom saknas det enligt min mening vetenskapligt stöd för att elektronisk övervakning är en effektiv förebyggande insats. Förslaget är även svårförenligt med barnkonventionen. Riksdagen bör således avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.

Vidare anser jag att regeringens förslag om att socialnämnden ska kunna förena beslut om insatser till vårdnadshavare med vite bör avslås. Vite riskerar enligt min mening att slå hårdast mot familjer som redan lever i ekonomisk och social utsatthet. Socialtjänstens arbete med familjer bör enligt min mening bygga på samarbete, stöd och förtroende snarare än bestraffning. Riksdagen bör därför avslå regeringens förslag till lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas i de delar det avser 8 kap. 1 § och 10 kap. 1 § punkt 3.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdändringar.

3. Utredning om att vilja ta emot stöd från socialtjänsten, punkt 2 (V)

av Karin Rågsjö (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:4232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1 och
avslår motion
2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Enligt min mening är det genom tidiga, frivilliga och väl utformade insatser som socialtjänsten bygger förtroende och når fler familjer. Jag anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning som tar fram forskningsbaserade förslag på hur vårdnadshavare kan motiveras och ges verkliga förutsättningar att ta emot stöd från socialtjänsten. En sådan utredning bör bl.a. belysa hur socialtjänsten kan arbeta mer tillitsbyggande, hur insatser kan göras mer tillgängliga och relevanta, hur barns delaktighet kan stärkas och hur hinder som psykisk ohälsa, ekonomisk utsatthet, tidigare negativa myndighetserfarenheter eller bristande kunskap om socialtjänsten kan hanteras.

4. Utredning om att vilja ta emot stöd från socialtjänsten, punkt 2 (C) av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 4 och
avslår motion
2025/26:4232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt min mening finns det brister i regeringens underlag när det gäller andelen föräldrar och barn som tackar nej till insatser. Det är viktigt att gå till botten med varför vårdnadshavare tackar nej, innan nya repressiva metoder införs som riskerar att motverka grunden om tillit och relationsskapande arbete i den nya socialtjänstlagen. Regeringen bör därför tillsätta en utredning om varför vårdnadshavare tackar nej till sociala insatser.

5. Utredning om att vilja ta emot stöd från socialtjänsten, punkt 2 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 4 och

2025/26:4232 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt min mening är det genom tidiga, frivilliga och väl utformade insatser som socialtjänsten bygger förtroende och når fler familjer. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som tar fram forskningsbaserade förslag på hur vårdnadshavare kan motiveras och ges verkliga förutsättningar att ta emot stöd från socialtjänsten. En sådan utredning bör bl.a. belysa hur socialtjänsten kan arbeta mer tillitsbyggande, hur insatser kan göras mer tillgängliga och relevanta, hur barns delaktighet kan stärkas och hur hinder som psykisk ohälsa, ekonomisk utsatthet, tidigare negativa myndighetserfarenheter eller bristande kunskap om socialtjänsten kan hanteras.

Jag anser även att det finns brister i regeringens underlag när det gäller andelen föräldrar och barn som tackar nej till insatser. Det är viktigt att gå till botten med varför vårdnadshavare tackar nej, innan nya repressiva metoder införs som riskerar att motverka grunden om tillit och relationsskapande arbete i den nya socialtjänstlagen. Regeringen bör därför tillsätta en utredning om varför vårdnadshavare tackar nej till sociala insatser.

6. Uppföljning och utvärdering av den nya lagen m.m., punkt 3 (C, MP)

av Ulrika Westerlund (MP) och Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör regeringen noga och systematiskt följa upp den nya lagen och annan lagstiftning inom socialtjänstområdet för att utvärdera dess konsekvenser för barn och föräldrar, utfall i deltagande och effekter på det förebyggande arbetet. En sådan uppföljning är helt nödvändig för att säkerställa att lagstiftningen inte får negativa effekter och för att ge riksdagen kunskapsbaserat underlag för framtida justeringar.

Särskilt yttrande

Regeringens lagförslag, punkt 1 (S)

Karin Sundin (S), Mikael Dahlqvist (S), Gustaf Lantz (S), Agneta Nilsson (S) och Dzenan Cisiija (S) anför:

Vi har valt att inte väcka någon följdmotion med anledning av propositionen och står bakom regeringens förslag.

Vi socialdemokrater har under hela mandatperioden krävt en lång rad åtgärder på det brottsförebyggande området. Bland de föreslagna åtgärderna återfinns punktmarkering av unga personer som riskerar att bli en del av den grova organiserade brottsligheten.

Som ett led i detta har vi föreslagit ekonomiska resursförstärkningar till socialtjänst och skola för att sätta in insatser för att följa dessa barn dygnet runt. Vi har därutöver föreslagit lagändringar för att socialtjänsten ska ges möjlighet att använda elektronisk övervakning som ett verktyg i punktmarkeringsinsatser.

I stället för en möjlighet till preventiv punktmarkering har regeringen med förevarande proposition tagit fram ett komplicerat regelverk för elektroniskt övervakad hemarrest nattetid. Det kommer sannolikt ta många år innan detta fungerar.

Vid ett eventuellt regeringsskifte kommer vi därför att ta initiativ till att tillsätta en ny utredning gällande socialtjänstens punktmarkering av unga på väg in i kriminalitet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:295 Förebyggande insatser inom socialtjänsten till skydd för barn och unga vid bristande medverkan:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om Polismyndighetens behandling av personuppgifter enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.
- 4.1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.

Behandlingen avser godtagandet av lagförslaget. Behandlingen av det lagtekniska antagandet sker i annat sammanhang.

5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2025:1478) om ändring i socialförsäkringsbalken.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.
10. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.
11. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
12. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
13. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter.
14. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2020:914) om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning eller lagring av uppgifter.
15. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400).
16. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400).

Följdmotionerna

2025/26:4224 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen avslår proposition 2025/26:295, utom i den del som avser ändringar i socialförsäkringsbalken och lagen (2025:1478) om ändring i socialförsäkringsbalken angående tillfällig föräldrapenning.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdändringar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4227 av Martina Johansson m.fl. (C):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas i de delar det avser 8 kap. 1 § och 10 kap. 1 § 3.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdändringar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda varför vårdnadshavare tackar nej till sociala insatser, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen noga och systematiskt bör följa upp denna lag och annan lag inom socialtjänstområdet för att utvärdera dess konsekvenser för barn och föräldrar, utfall i deltagande och effekter på det förebyggande arbetet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4232 av Maj Karlsson m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillsätta en utredning som tar fram forskningsbaserade förslag på hur vårdnadshavare kan motiveras och ges verkliga förutsättningar att ta emot stöd från socialtjänsten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen avslår proposition 2025/26:295, utom i den del som avser ändringar i socialförsäkringsbalken och lagen (2025:1478) om ändring i socialförsäkringsbalken när det gäller tillfällig föräldrapenning.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdändringar och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Lagens innehåll, syfte och tillämpningsområde

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser som ger socialnämnden möjlighet att besluta om insatser enligt socialtjänstlagen (2025:400) till vårdnadshavare, barn och unga när det inte finns samtycke. I lagen finns också bestämmelser om särskilda villkor och andra åtgärder.

Lagens syfte

2 § Syftet med denna lag är att genom skydd och stöd förebygga och förhindra att barn och unga far illa.

Undantag från lagens tillämpningsområde

3 § Insatser till vårdnadshavare, barn eller unga ska i första hand ges med samtycke från vårdnadshavaren, barnet eller den unge enligt bestämmelserna i socialtjänstlagen (2025:400).

4 § Ett beslut om insatser till eller särskilda villkor för ett barn eller en ung person får inte fattas när barnet eller den unge vårdas eller är placerad utanför det egna hemmet med stöd av

- socialtjänstlagen (2025:400),
- lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga,
- lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, eller
- lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

Ett beslut om insatser till ett barn eller en ung person får inte heller fattas när barnet eller den unge vårdas i det egna hemmet med stöd av lagen om omhändertagande för vård av barn och unga.

Ord och uttryck i lagen

5 § Med insatser avses sådana insatser för personliga behov som ingår i socialnämndens ansvar enligt 11 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400). Ett beslut om insatser får dock inte avse

- vård i familjehem, jourhem, stödboende, hem för vård eller boende eller hem för viss annan heldygnsvård, eller
- boende i bostad med särskilt stöd eller skyddat boende.

6 § Med särskilda villkor avses de krav som socialnämnden kan besluta om enligt denna lag för vårdnadshavare, barn och unga.

7 § Med barn avses en person som är under 18 år.

Med ung person eller den unge avses en person som har fyllt 18 men inte 21 år.

2 kap. Barns och ungas rättigheter och vårdnadshavares delaktighet

Barnets och den unges bästa

1 § Vid beslut och andra åtgärder enligt denna lag ska det som är bäst för barnet eller den unge vara avgörande.

Rätt att framföra sina åsikter

2 § Barnet eller den unge ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör honom eller henne. Barnets eller den unges åsikter ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad.

Rätt till information

3 § Barnet eller den unge ska kontinuerligt få information om beslut som rör honom eller henne och hur sådana beslut överklagas samt annan relevant information.

4 § Information som lämnas till barnet eller den unge ska vara anpassad till hans eller hennes individuella behov och situation i fråga om ålder, mognad och individuella förutsättningar.

Den som lämnar informationen ska så långt det är möjligt försäkra sig om att barnet eller den unge har förstått informationen.

Rätt att föra sin egen talan

5 § Ett barn som har fyllt 15 år har rätt att föra sin egen talan i ärenden och mål enligt denna lag.

Ett barn som är yngre än 15 år får höras i domstol, om barnet vill det och det kan antas att barnet inte tar skada av att höras.

Vårdnadshavares delaktighet

6 § En vårdnadshavare ska ges möjlighet att vara delaktig vid utformningen och genomförandet av de insatser och särskilda villkor som socialnämnden beslutar om för vårdnadshavaren eller dennes barn.

3 kap. Insatser till och särskilda villkor för vårdnadshavare

Insatser utan samtycke

1 § Socialnämnden får besluta att en vårdnadshavare ska delta i en eller flera insatser om

1. det på grund av konkreta omständigheter finns skäl att anta att vårdnadshavarens barn kommer att utsättas för något sådant förhållande i hemmet som anges i 2 § eller utveckla något sådant eget beteende som anges i 3 §, eller barnet redan utsätts för något sådant förhållande i hemmet eller uppvisar något sådant eget beteende,

2. insatserna bedöms förebygga eller förhindra förhållandet eller beteendet, och

3. det kan antas att insatserna inte kan ges med vårdnadshavarens samtycke.

Om barnet vårdas eller är placerat utanför det egna hemmet eller vårdas i det egna hemmet med stöd av lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga gäller i stället 4 §.

2 § De förhållanden i hemmet som kan ligga till grund för insatser enligt 1 § är

1. fysisk eller psykisk misshandel,
2. sexuella kränkningar eller sexuell exploatering,
3. brister i omsorgen om barnets grundläggande behov,
4. negativ social kontroll, eller
5. något annat skadligt förhållande.

3 § De egna beteenden hos barnet som kan ligga till grund för insatser enligt 1 § är

1. skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel,
2. brottslig verksamhet, eller
3. något annat socialt nedbrytande eller destruktivt beteende.

Insatser utan samtycke när barnet vårdas eller är placerat

4 § Om barnet vårdas eller är placerat utanför det egna hemmet får socialnämnden besluta om en eller flera insatser till vårdnadshavaren, om det behövs med hänsyn till barnets hälsa eller utveckling. Detsamma gäller om barnet vårdas i det egna hemmet med stöd av lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga.

Insatserna får beslutas om det kan antas att de inte kan ges med vårdnadshavarens samtycke.

Särskilda villkor när socialnämnden har beslutat om insatser

5 § När socialnämnden har beslutat om insatser till en vårdnadshavare får nämnden också besluta att vårdnadshavaren ska följa ett eller flera särskilda villkor. Ett särskilt villkor får endast avse frågor som rör vårdnadshavarens skyldigheter i fråga om barnets dagliga omsorg.

Skyldighet att överväga behov av insatser och särskilda villkor

6 § När en socialnämnd beslutar om insatser till eller särskilda villkor för ett barn ska socialnämnden överväga om det finns behov av att besluta om insatser till och särskilda villkor för barnets vårdnadshavare.

4 kap. Insatser till och särskilda villkor för barn och unga

Insatser utan samtycke

1 § Socialnämnden får besluta att ett barn eller en ung person ska delta i en eller flera insatser om

1. det på grund av konkreta omständigheter finns skäl att anta att barnet eller den unge kommer att utveckla något sådant eget beteende som anges i 2 §, eller redan uppvisar något sådant beteende,
2. insatserna bedöms förebygga eller förhindra beteendet, och
3. det kan antas att insatserna inte kan ges med samtycke av
 - a) barnets vårdnadshavare och, om barnet har fyllt 15 år, av barnet själv, eller
 - b) den unge.

2 § De egna beteenden som kan ligga till grund för insatser enligt 1 § är

1. skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel,
2. brottslig verksamhet, eller
3. något annat socialt nedbrytande eller destruktivt beteende.

Särskilda villkor när socialnämnden har beslutat om insatser

3 § När socialnämnden har beslutat om insatser till ett barn eller en ung person får nämnden också besluta att barnet eller den unge ska följa ett eller flera särskilda villkor. Ett särskilt villkor får endast avse barnets eller den unges

1. skolgång,
2. deltagande i fritidsaktivitet,
3. deltagande i praktik, annan kompetenshöjande verksamhet eller annan sysselsättning,
4. skyldighet att iaktta nykterhet och drogfrihet, eller
5. skyldighet att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad.

4 § En skyldighet att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad får inträda tidigast klockan 18.00 och pågå som längst till klockan 07.00 nästföljande dag.

Särskilda villkor när barnet eller den unge vårdas i det egna hemmet

5 § Om barnet eller den unge vårdas i det egna hemmet med stöd av lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga får socialnämnden besluta att barnet eller den unge ska följa ett eller flera sådana särskilda villkor som anges i 3 §, om det behövs med hänsyn till barnets eller den unges hälsa eller utveckling.

Skyldighet att överväga behov av insatser och särskilda villkor

6 § Socialnämnden ska överväga om det finns behov av att besluta om insatser och särskilda villkor enligt 1 och 3 §§ i samband med att barnet eller den unge

1. skrivs ut från ett särskilt ungdomshem eller ett annat hem för vård eller boende, eller
2. har villkorligt frigetts från ett fängelsestraff.

Om socialnämnden i samband med utskrivningen eller den villkorliga frigivningen beslutar att barnet eller den unge ska vårdas i sitt eget hem med stöd av lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga ska i stället 7 § gälla.

7 § I samband med att en socialnämnd beslutar att barnet eller den unge ska vårdas i det egna hemmet med stöd av lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga ska socialnämnden överväga om det finns behov av att besluta om särskilda villkor för barnet eller den unge enligt 5 §.

Undantag från ett särskilt villkor om att uppehålla sig i bostaden

8 § Socialnämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat får besluta om ett tillfälligt undantag från ett särskilt villkor enligt 3 § 5 om att ett barn eller en ung person under vissa tider ska uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad, om socialnämndens beslut inte kan avvaktas. Ett sådant beslut ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

5 kap. Genomförande av insatser och särskilda villkor

Särskild genomförandeplan

1 § När ett beslut om insatser eller särskilda villkor fattas ska socialnämnden ha upprättat en plan för genomförandet av insatserna och de särskilda villkoren (särskild genomförandeplan).

Ansvar att följa genomförandet

2 § Socialnämnden ska följa genomförandet av beslutade insatser och särskilda villkor.

3 § Uppföljningen ska ske genom regelbunden kontakt med den som insatserna eller de särskilda villkoren avser. När insatserna eller de särskilda villkoren avser ett barn ska socialnämnden även ha regelbunden kontakt med barnets vårdnadshavare. Nämnden får även ta de övriga kontakter som behövs.

Vid kontakter med ett barn som insatser eller särskilda villkor avser får nämnden samtala med barnet utan vårdnadshavarens samtycke och utan att vårdnadshavaren är närvarande.

Kontroll av nykterhet och drogfrihet

4 § Socialnämnden ska, om det finns anledning till det, kontrollera om ett barn eller en ung person som har meddelats ett särskilt villkor enligt 4 kap. 3 § 4 om att iaktta nykterhet och drogfrihet är eller har varit påverkad av

- narkotika,

- alkoholhaltiga drycker,
- andra berusningsmedel,
- sådant medel som avses i 1 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel, eller
- sådan vara som omfattas av lagen (1999:42) om förbud mot vissa hälsofarliga varor.

5 § Vid en kontroll enligt 4 § får socialnämnden besluta att barnet eller den unge ska uppmanas att lämna blod-, urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov.

6 § Ett beslut om att uppmana ett barn eller en ung person om provtagning för kontroll av nykterhet och drogfrihet enligt 5 § får fattas bara i den mån åtgärden är försvarlig med hänsyn till dess syfte och övriga omständigheter.

Socialnämnden ska i beslutet särskilt ange vad för slags prov som avses och syftet med åtgärden.

6 kap. Handläggning av ärenden och mål

Skyndsamhetskrav vid handläggningen

1 § Ärenden och mål enligt denna lag ska handläggas skyndsamt.

Läkarundersökning

2 § I ett ärende om insatser till eller särskilda villkor för ett barn eller en ung person får socialnämnden besluta om läkarundersökning av barnet eller den unge och utse läkare för undersökningen.

3 § Läkarundersökningen ska syfta till att utgöra en del av underlaget för bedömningen av vilka insatser och särskilda villkor som är lämpliga för barnet eller den unge och för planeringen av genomförandet av insatserna och de särskilda villkoren.

4 § Läkarundersökningen ska genomföras på en vårdinrättning. Om det inte är lämpligt får den genomföras i barnets eller den unges hem eller på någon annan plats.

Undantag från vissa bestämmelser i delgivningslagen

5 § Vid delgivning med en enskild i ett ärende eller mål får 34–38 och 47–51 §§ delgivningslagen (2010:1932) inte tillämpas.

Upplysningsskyldighet vid beslut om särskilda villkor

6 § När socialnämnden har beslutat om ett särskilt villkor enligt 4 kap. 3 § 5 om att ett barn eller en ung person under vissa tider ska uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad ska nämnden genast informera Polismyndigheten om det.

7 § En upplysning enligt 6 § ska innehålla information om

1. barnets eller den unges namn, person- eller samordningsnummer och kontaktuppgifter,
2. det särskilda villkorets innehåll och omfattning, och
3. huruvida det särskilda villkoret gäller inom ramen för utdömd ungdomsvård.

Om upplysningen avser ett barn ska den även innehålla information om

1. vem som är barnets vårdnadshavare och kontaktuppgifter till den personen, och
2. kontaktuppgifter till den eller dem som har ansvar för att ha uppsikt över barnet, om barnet enligt det särskilda villkoret ska uppehålla sig på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad.

8 § Socialnämnden ska genast informera Polismyndigheten

1. när det har fattats ett beslut om ett tillfälligt undantag från ett särskilt villkor som Polismyndigheten har upplysts om enligt 6 §, och
2. när ett särskilt villkor som Polismyndigheten har upplysts om enligt 6 § har ändrats eller upphört.

7 kap. Besluts giltighet

Beslut som gäller omedelbart

1 § Ett beslut om insatser eller särskilda villkor gäller omedelbart.

Ett annat beslut enligt denna lag gäller också omedelbart, om socialnämnden inte bestämmer något annat.

Besluts giltighetstid

2 § Ett beslut om insatser eller särskilda villkor ska gälla för en viss tid.

Ett beslut om ett särskilt villkor enligt 4 kap. 3 § 5 om att barnet eller den unge under vissa tider ska uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad får gälla för högst sex månader i taget.

3 § Socialnämnden får besluta att ett särskilt villkor som annars skulle upphöra enligt 9 kap. 4 § första eller andra stycket, ska fortsätta att gälla under högst tre månader från det att insatserna har upphört, om det finns särskilda skäl.

8 kap. Åtgärder när ett beslut inte följs

Vite

1 § Socialnämnden får förena ett beslut om insatser till en vårdnadshavare med vite. Vitet får inte omvandlas till fängelse.

Samtal med barnet eller den unge

2 § Om barnet eller den unge inte följer ett beslut om insatser eller särskilda villkor eller ett beslut om provtagning för kontroll av nykterhet

och drogfrihet enligt 5 kap. 5 § får socialnämnden kalla honom eller henne till ett samtal i syfte att förmå barnet eller den unge att följa beslutet.

När det gäller ett barn ska även barnets vårdnadshavare kallas till samtalet.

9 kap. Övervägande och upphörande

Övervägande av behovet av fortsatta insatser och särskilda villkor

1 § Socialnämnden ska minst en gång var sjätte månad överväga om pågående insatser eller särskilda villkor fortfarande behövs.

Upphörande av beslut om insatser och särskilda villkor

2 § Socialnämnden ska besluta att insatser eller särskilda villkor ska upphöra när de inte längre behövs.

3 § Insatser till eller särskilda villkor för vårdnadshavare upphör senast när barnet fyller 18 år.

Insatser till eller särskilda villkor för ett barn eller en ung person upphör senast när han eller hon fyller 21 år.

4 § Särskilda villkor för en vårdnadshavare upphör när insatserna till vårdnadshavaren upphör.

Särskilda villkor enligt 4 kap. 3 § för ett barn eller en ung person upphör när insatserna till barnet eller den unge upphör.

Första och andra styckena gäller inte om socialnämnden med stöd av 7 kap. 3 § har beslutat att det särskilda villkoret ska fortsätta att gälla.

5 § Insatser till och särskilda villkor för ett barn eller en ung person upphör om det beslutas att barnet eller den unge ska vårdas eller placeras utanför det egna hemmet med stöd av

- socialtjänstlagen (2025:400),
- lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga,
- lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, eller
- lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

Särskilda villkor enligt 4 kap. 5 § för ett barn eller en ung person som vårdas i det egna hemmet med stöd av lagen om omhändertagande för vård av barn och unga upphör när vården i det egna hemmet upphör.

Förhållande till vissa avlägsnandebeslut

6 § Beslut enligt denna lag hindrar inte beslut om

1. avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716),
2. utvisning enligt lagen (2022:700) om särskild kontroll av vissa utläningar,
3. utlämning enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott,
4. överlämnande enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder,
5. utlämning enligt lagen (1970:375) om utlämning till Danmark, Finland, Island eller Norge för verkställighet av beslut om vård eller behandling,

6. utlämning enligt lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt,

7. överlämnande enligt lagen (2002:329) om samarbete med internationella brottmålsdomstolen,

8. överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt europeisk arresteringsorder,

9. utlämning enligt lagen (2006:615) om samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone, eller

10. återvändande enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 av den 14 maj 2024 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU.

Insatser och särskilda villkor upphör när ett beslut enligt första stycket 1–10 har verkställts.

10 kap. Överklagande

1 § Socialnämndens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i fråga om

1. insatser till eller särskilda villkor för vårdnadshavare,
2. insatser till eller särskilda villkor för barn och unga, eller
3. vite.

Andra beslut av nämnden enligt denna lag får inte överklagas.

2 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

11 kap. Handräckning och tillfälligt omhändertagande

Företsättningar för handräckning

1 § Polismyndigheten ska på begäran av en socialnämnd eller någon ledamot eller tjänsteman som socialnämnden har förordnat lämna hjälp för att tillfälligt omhänderta ett barn eller en ung person som inte följer ett beslut om ett särskilt villkor enligt 4 kap. 3 § 5 om att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad.

2 § En begäran om hjälp av Polismyndigheten enligt 1 § får göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att de särskilda befogenheter som anges i 10 och 10 a §§ polislagen (1984:387) behöver användas, eller
2. det annars finns synnerliga skäl.

Uppgiftsskyldighet i samband med handräckning

3 § Den som begär hjälp enligt 1 § ska lämna Polismyndigheten de uppgifter om barnet eller den unge och en närstående till honom eller henne som behövs för planeringen och genomförandet av åtgärden.

Tillfälligt omhändertagande när ett barn eller en ung person påträffas

4 § En polisman som påträffar ett barn eller en ung person som inte följer ett beslut om ett särskilt villkor enligt 4 kap. 3 § 5 om att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad får tillfälligt omhänderta barnet eller den unge.

Upplysningsskyldighet i samband med ett tillfälligt omhändertagande

5 § När Polismyndigheten har omhändertagit ett barn eller en ung person enligt 4 § ska myndigheten genast upplysa socialnämnden om det.

Överlämnande efter ett omhändertagande

6 § Om ett barn har omhändertagits med stöd av 1 eller 4 § ska barnet skyndsamt lämnas på den plats där han eller hon ska uppehålla sig enligt det särskilda villkoret. Om det inte är möjligt ska barnet överlämnas till socialnämnden.

Om en ung person har omhändertagits ska han eller hon skyndsamt lämnas

– på den plats där han eller hon ska uppehålla sig enligt det särskilda villkoret, eller

– på en annan lämplig plats som möjliggör att den unge kan ta sig till den plats där han eller hon ska uppehålla sig enligt det särskilda villkoret.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas

dels att nuvarande 9 kap. 6 § ska betecknas 9 kap. 8 §,

dels att 7 kap. 1 och 2 §§, 8 kap. 2 § och 10 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 9 kap. 6 § ska sättas närmast före 9 kap. 8 §,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 5 a kap., och tio nya paragrafer, 6 kap. 9–16 §§ och 9 kap. 6 och 7 §§, och närmast före 6 kap. 9, 15 och 16 §§ och 9 kap. 6 § nya rubriker av följande lydelse.

5 a kap. Elektronisk övervakning av villkor om att uppehålla sig i bostaden

Förutsättningar för elektronisk övervakning

1 § Ett särskilt villkor som socialnämnden har beslutat om enligt 4 kap. 3 § 5 får, helt eller delvis, kompletteras med ett beslut om elektronisk övervakning om det är nödvändigt för att kontrollera efterlevnaden av villkoret.

Ett beslut om elektronisk övervakning får meddelas endast om det på grund av konkreta omständigheter finns skäl att anta att

1. barnet eller den unge inte kommer att följa det särskilda villkoret, och
2. den elektroniska övervakningen behövs för att förhindra eller förebygga att barnet eller den unge ägnar sig åt brottslig verksamhet.

2 § Ett beslut om elektronisk övervakning får meddelas endast om skälen för övervakningen väger tyngre än det intrång eller men i övrigt som övervakningen innebär för barnet eller den unge.

Ett beslut om elektronisk övervakning får inte meddelas

1. för barn som är under 13 år, eller
2. om sådan övervakning av barnet eller den unge verkställs enligt bestämmelser i annan lag.

Ansökan och beslut

3 § Beslut om elektronisk övervakning meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden.

Om rätten beslutar att barnet eller den unge får övervakas elektroniskt ska tid och plats för övervakningen samt övervakningens varaktighet anges i beslutet.

4 § Socialnämndens ansökan ska innehålla en redogörelse för

- barnets eller den unges förhållanden,
- de konkreta omständigheter som utgör grund för att barnet eller den unge behöver övervakas elektroniskt,

- tidigare vidtagna åtgärder,
- vilken information som har lämnats till barnet eller den unge och på vilket sätt den har lämnats, och
- barnets och vårdnadshavarens eller den unges inställning till den elektroniska övervakningen.

Ansökan ska även innehålla en kopia av nämndens beslut om det särskilda villkor som ska kontrolleras med hjälp av elektronisk övervakning.

Statens institutionsstyrelse ansvarar för verkställigheten

5 § Statens institutionsstyrelse ansvarar för verkställigheten av den elektroniska övervakningen. I det ansvaret ingår att skyndsamt kontrollera vad larm från den elektroniska övervakningen beror på.

Montering och borttagning av utrustning

6 § Statens institutionsstyrelse ska montera den utrustning som behövs för den elektroniska övervakningen. Vid monteringen ska en socialsekreterare närvara.

När den elektroniska övervakningen har upphört ska myndigheten genast ta bort den utrustning som har använts för övervakningen.

Om en ny ansökan om elektronisk övervakning handläggs i förvaltningsrätten när övervakningen upphör får myndigheten avvakta med att ta bort utrustningen till dess att rätten har meddelat sitt beslut.

Begäran om Polismyndighetens närvaro

7 § Polismyndigheten ska på begäran av Statens institutionsstyrelse eller socialnämnden närvara vid montering och borttagning av den utrustning som behövs för den elektroniska övervakningen.

En begäran enligt första stycket får göras endast om

1. det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att de särskilda befogenheter som anges i 10 och 10 a §§ polislagen (1984:387) behöver användas, eller

2. det annars finns synnerliga skäl.

Den som gör begäran ska lämna Polismyndigheten de uppgifter om barnet eller den unge och en närstående till honom eller henne som behövs för planeringen och genomförandet av närvaron.

Upplysningsskyldighet för socialnämnden och Statens institutionsstyrelse

8 § När en domstol har beslutat i en fråga om elektronisk övervakning ska socialnämnden genast upplysa Statens institutionsstyrelse om beslutet och lämna de uppgifter som behövs för verkställigheten av övervakningen.

9 § Statens institutionsstyrelse ska, efter kontroll av orsaken till ett larm, genast upplysa socialnämnden om den elektroniska övervakningen har avbrutits eller om den visar att barnet eller den unge inte följer det särskilda villkor som kontrollen avser. Myndigheten bör även, när det är lämpligt,

informera socialnämnden om sådana tekniska problem med utrustningen som inte beror på barnets eller den unges agerande.

10 § Socialnämnden ska genast upplysa Statens institutionsstyrelse när den elektroniska övervakningen helt eller delvis ska upphöra enligt bestämmelserna i 9 kap. 6 och 7 §§.

Uppgifter från den elektroniska övervakningen

11 § Den utrustning som används för den elektroniska övervakningen får vara aktiverad endast under de tider som barnet eller den unge får övervakas enligt domstolens beslut.

Statens institutionsstyrelse ska säkerställa att inga uppgifter tas fram om barnets eller den unges position utanför bostaden eller annan anvisad plats som framgår av domstolens beslut.

12 § Uppgifter från den elektroniska övervakningen får bevaras i högst två månader.

När uppgifterna inte längre får bevaras ska de omedelbart förstöras.

Bemyndigande

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om den elektroniska övervakningen.

Lydelse enligt förslaget i avsnitt 2.1 Föreslagen lydelse

6 kap.

Offentligt biträde

9 §

Ett offentligt biträde ska förordnas för barnet eller den unge och för barnets vårdnadshavare

1. i mål om elektronisk övervakning, eller

2. när barnet, den unge eller vårdnadshavaren uttrycker en vilja att överklaga socialnämndens beslut i ett ärende om upphörande av elektronisk övervakning.

Ett offentligt biträde ska inte förordnas om det måste antas att behov av biträde saknas.

10 §

Om ett offentligt biträde behövs både för ett barn och för barnets vårdnadshavare ska olika biträden förordnas. Om det saknas motstridiga intressen mellan dem, ska

dock ett gemensamt biträde förordnas.

11 §

Den som är förordnad som ett offentligt biträde enligt 9 § för ett barn som är under 15 år är utan särskilt förordnande också barnets ställföreträdare i det ärende eller mål som förordnandet avser, om det offentliga biträdet inte samtidigt är biträde för vårdnadshavaren.

12 §

Den som enligt 9 § har rätt till ett offentligt biträde får själv ansöka om och fullfölja sin talan i fråga om att ett offentligt biträde ska förordnas för honom eller henne.

En ansökan lämnas in till socialnämnden, förvaltningsrätten eller en annan domstol som handlägger målet.

13 §

Socialnämnden ska, så snart behov av ett offentligt biträde uppkommer enligt 9 § första stycket 2, anmäla det till förvaltningsrätten.

När en ansökan om ett offentligt biträde kommer in till socialnämnden, ska nämnden skyndsamt lämna över ansökan till den domstol som enligt 14 § ska pröva frågan.

14 §

Frågor om offentligt biträde prövas av den domstol som handlägger målet. I fall som avses i 9 § första stycket 2 prövas frågor om offentligt biträde av förvaltningsrätten.

Muntlig förhandling

15 §

I mål om elektronisk övervakning ska förvaltningsrätten hålla muntlig förhandling om det inte är uppenbart obehövligt.

Nämndemän i kammarrätten**16 §**

Vid handläggning av mål om elektronisk övervakning i kammarrätten ska nämndemän ingå i rätten.

7 kap.**1 §**

Ett beslut om insatser eller särskilda villkor gäller omedelbart.

Ett annat beslut enligt denna lag gäller också omedelbart, om *socialnämnden* inte bestämmer något annat.

Ett annat beslut av *socialnämnden* enligt denna lag gäller också omedelbart, om *nämnden* inte bestämmer något annat.

Även ett beslut av domstol om elektronisk övervakning gäller omedelbart, om rätten inte bestämmer något annat.

2 §

Ett beslut om insatser *eller* särskilda villkor ska gälla för en viss tid.

Ett beslut om insatser, särskilda villkor *eller elektronisk övervakning* ska gälla för en viss tid.

Ett beslut om ett särskilt villkor enligt 4 kap. 3 § 5 om att barnet eller den unge under vissa tider ska uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad får gälla för högst sex månader i taget.

Ett beslut om elektronisk övervakning får gälla för högst tre månader i taget.

8 kap.**2 §**

Om barnet eller den unge inte följer ett beslut om insatser *eller* särskilda villkor *eller ett beslut om* provtagning för kontroll av nykterhet och drogfrihet enligt 5 kap. 5 § får socialnämnden kalla honom eller henne till ett samtal i syfte att förmå barnet eller den unge att följa beslutet.

Om barnet eller den unge inte följer ett beslut om insatser, särskilda villkor, provtagning för kontroll av nykterhet och drogfrihet enligt 5 kap. 5 § *eller elektronisk övervakning enligt 5 a kap. 3 §* får socialnämnden kalla honom eller henne till ett samtal i syfte att förmå barnet eller den unge att följa beslutet.

När det gäller ett barn ska även barnets vårdnadshavare kallas till samtalet.

9 kap.***Upphörande av elektronisk övervakning*****6 §**

Om förutsättningarna för elektronisk övervakning inte längre är uppfyllda ska socialnämnden besluta att övervakningen ska upphöra.

Övervakningen ska också upphöra när

1. det särskilda villkor som kontrollen avser upphör, eller

2. barnet eller den unge börjar övervakas elektroniskt enligt bestämmelser i någon annan lag.

7 §

Om det särskilda villkoret ändras, eller om det enligt 4 kap. 8 § beslutas om ett undantag från villkoret, ska den elektroniska övervakningen upphöra på de tider och platser som inte längre omfattas av villkoret efter ändringen eller undantaget.

10 kap.**1 §**

Socialnämndens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol i fråga om

1. insatser till eller särskilda villkor för vårdnadshavare,	
2. insatser till eller särskilda villkor för barn och unga, <i>eller</i>	2. insatser till eller särskilda villkor för barn och unga,
	3. <i>upphörande av elektronisk övervakning, eller</i>
3. vite.	4. vite.

Andra beslut av nämnden enligt denna lag får inte överklagas.

2 §

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten *utom i mål om elektronisk övervakning.*

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

3 Förslag till lag om Polismyndighetens behandling av personuppgifter enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 § Syftet med denna lag är dels att ge Polismyndigheten möjlighet att behandla personuppgifter på ett ändamålsenligt sätt, dels att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid sådan behandling.

2 § Denna lag gäller vid Polismyndighetens behandling av personuppgifter i ett sådant register som myndigheten enligt 6 § får föra för att kunna fullgöra sina uppgifter enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.

Förhållandet till annan reglering

3 § Denna lag innehåller bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning.

Vid behandling av personuppgifter som omfattas av EU:s dataskyddsförordning gäller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, om inte annat följer av denna lag.

4 § Denna lag gäller utöver brottsdatalagen (2018:1177).

Personuppgiftsansvar

5 § Polismyndigheten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför enligt denna lag.

Rätt att föra register och ändamål med behandlingen

6 § Polismyndigheten får med hjälp av automatiserad behandling föra register som avser barn och unga som av en socialnämnd har meddelats ett särskilt villkor enligt 4 kap. 3 § 5 lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.

Personuppgifter får behandlas i registret om det är nödvändigt för att fullgöra myndighetens uppgifter enligt nämnda lag.

Innehåll i registret

7 § Ett register enligt 6 § får innehålla uppgifter om

1. barnets eller den unges namn, person- eller samordningsnummer och kontaktuppgifter,
2. det särskilda villkorets innehåll och omfattning,
3. huruvida det särskilda villkoret gäller inom ramen för utdömd ungdomsvård, och
4. den ansvariga socialnämnden.

Om den som beslutet avser är under 18 år får registret även innehålla uppgifter om

1. vem som är barnets vårdnadshavare och kontaktuppgifter till den personen, och
2. kontaktuppgifter till den eller dem som har ansvar för att ha uppsikt över barnet, om barnet enligt det särskilda villkoret ska uppehålla sig på en annan anvisad plats än i bostaden.

Tillgången till personuppgifter

8 § Tillgången till personuppgifter som får behandlas enligt denna lag ska begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Den personuppgiftsansvarige ska göra systematiska och återkommande kontroller av om någon obehörigen kommer åt de personuppgifter som får behandlas.

Längsta tid för behandling av personuppgifter och gallring

9 § Personuppgifter får inte behandlas efter det att Polismyndigheten har fått information från socialnämnden om att det särskilda villkoret att uppehålla sig i bostaden eller på en annan anvisad plats som kan likställas med bostad har upphört.

Uppgifter som enligt första stycket inte längre får behandlas ska gallras.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.

4 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 32 kap. 1, 1 a och 4 §§ brottsbalken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:294 Föreslagen lydelse

32 kap.

1 §

Den som har begått brott innan han eller hon fyllt arton år får dömas till ungdomsvård om han eller hon har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2025:400) eller lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga och sådan vård eller åtgärd kan beslutas för den unge. Vården och åtgärderna ska syfta till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt.

Den som har begått brott innan han eller hon fyllt arton år får dömas till ungdomsvård om han eller hon har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2025:400), *lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas* eller lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga och sådan vård eller åtgärd kan beslutas för den unge. Vården och åtgärderna ska syfta till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt.

Den som har fyllt arton år när dom meddelas får dömas till ungdomsvård endast om det finns särskilda skäl för det. Den som har fyllt tjuogoett år vid denna tidpunkt får inte dömas till ungdomsvård.

Ungdomsvård får dömas ut endast om socialtjänstens planerade åtgärder kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och art samt den unges tidigare brottslighet.

1 a §

När påföljden bestäms till ungdomsvård gäller följande.

1. Om åtgärderna ska vidtas med stöd av socialtjänstlagen (2025:400), ska rätten besluta en föreskrift om att den unge ska följa det ungdomskontrakt som upprättats av socialnämnden. Innehållet i kontraktet ska framgå av domen.

2. Om åtgärderna ska vidtas med stöd av lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas, ska den särskilda genomförandeplan som upprättats av socialnämnden fogas till domen.

2. Om åtgärderna ska vidtas med stöd av lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga, ska den vårdplan som upprättats av socialnämnden fogas till domen.

3. Om åtgärderna ska vidtas med stöd av lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga, ska den vårdplan som upprättats av socialnämnden fogas till domen.

Lydelse enligt prop. 2025/26:293 Föreslagen lydelse

32 kap.

4 §

Om den dömde i väsentlig grad bryter mot vad som gäller för honom eller henne enligt en föreskrift vid ungdomsvård om att han eller hon ska följa ett ungdomskontrakt eller enligt en dom på ungdomstjänst eller ungdomsövervakning, får rätten på talan av åklagare undanröja den påföljd som dömts ut för brottet och bestämma en ny påföljd för detta. I stället för att undanröja påföljden får dock rätten meddela den dömde en varning, om det är en tillräcklig åtgärd.

Om, av annat skäl än som anges i första stycket, den planerade vården eller de planerade åtgärderna enligt ett ungdomskontrakt eller en vårdplan inte kommer till stånd eller vården eller åtgärderna kommit att i väsentlig grad avvika från vad som planerats i kontraktet eller vårdplanen, får rätten på talan av åklagare undanröja den påföljd som dömts ut för brottet och bestämma en ny påföljd för detta. Detsamma gäller om, av annat skäl än som anges i första stycket, en dom på ungdomstjänst inte till väsentlig del kan fullgöras inom skälig tid eller, beträffande ungdomsövervakning, de föreskrivna åtgärderna enligt en verkställighetsplan inte kommer till stånd eller åtgärderna kommit att i väsentlig grad avvika från vad som föreskrivits i verkställighetsplanen.

Om, av annat skäl än som anges i första stycket, den planerade vården eller de planerade åtgärderna enligt ett ungdomskontrakt, *en särskild genomförandeplan* eller en vårdplan inte kommer till stånd eller vården eller åtgärderna kommit att i väsentlig grad avvika från vad som planerats i kontraktet, *den särskilda genomförandeplanen* eller vårdplanen, får rätten på talan av åklagare undanröja den påföljd som dömts ut för brottet och bestämma en ny påföljd för detta. Detsamma gäller om, av annat skäl än som anges i första stycket, en dom på ungdomstjänst inte till väsentlig del kan fullgöras inom skälig tid eller, beträffande ungdomsövervakning, de föreskrivna åtgärderna enligt en verkställighetsplan inte kommer till stånd eller åtgärderna kommit att i väsentlig grad avvika från vad som föreskrivits i verkställighetsplanen.

Om mer än en påföljd undanröjs får rätten bestämma en gemensam påföljd för den samlade brottsligheten.

Om rätten beslutar om undanröjande enligt första eller andra stycket ska den, när den nya påföljden bestäms, ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av den undanröjda påföljden eller de undanröjda påföljderna.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.

5 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 11 kap. 10 §, 13 kap. 3, 20, 21, 24 a och 25 §§ och 110 kap. 17 och 18 §§ och rubrikerna närmast före 13 kap. 20 och 24 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 13 kap. 20 a §, och närmast före 13 kap. 20 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

10 §¹

Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 12 kap. 4 a § och 5 a–7 §§ samt 13 kap. 10, 11, 13, 26 och 30 §§.

Föräldrapenningsförmåner får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid i fall som anges i 13 kap. 20 § andra stycket 1 och 3.

Föräldrapenningsförmåner får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid i fall som anges i 13 kap. 20 § andra stycket 1 och 20 a §.

Tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 31 e § får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid. För tillfällig föräldrapenning gäller även 13 kap. 3 §.

För tillfällig föräldrapenning gäller även 13 kap. 3 §.

13 kap.

3 §²

Tillfällig föräldrapenning får förutom i de fall som anges i 11 kap. 10 § första stycket lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid

1. om föräldrarna följer med sitt barn till läkare när barnet lider av allvarlig sjukdom, eller

2. om föräldrarna, som en del i behandlingen av sitt barn, behöver delta i läkarbesök eller i behandling som ordinerats av läkare.

Tillfällig föräldrapenning får förutom i de fall som anges i 11 kap. 10 § tredje stycket lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid, om föräldrarna deltar i en kurs som ordnas av en sjukvårdshuvudman för att lära sig vårda barnet. Tillfällig föräldrapenning får även lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid i samband med

Tillfällig föräldrapenning får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid, om föräldrarna deltar i en kurs som ordnas av en sjukvårdshuvudman för att lära sig vårda barnet. Tillfällig föräldrapenning får även lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid i samband med

¹ Senaste lydelse 2025:1477.

² Senaste lydelse 2025:1477.

1. möte i sådan verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning, *eller*

2. utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400), eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas.

1. möte i sådan verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning,

2. utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400), eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas,

3. *deltagande i en insats som syftar till att skydda eller stödja barnet och som har beslutats av en socialnämnd med stöd av 11 kap. 1 § socialtjänstlagen eller lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas, eller*

4. *att barnet har avlidit.*

Vid läkarbesök, behandling, deltagande i kurs, möte, introduktion eller utredning

Vid läkarbesök, behandling, deltagande i kurs, möte eller introduktion

20 §³

En förälder till ett sjukt barn eller till ett barn med funktionsnedsättning, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärsarbete i samband med

1. besök på en institution för medverkan i behandling av barnet eller för att lära sig vårda barnet,

2. deltagande i en kurs som ordnas av sjukvårdshuvudman i samma syfte som anges i 1,

3. läkarbesök på grund av att barnet lider av allvarlig sjukdom,

4. läkarbesök som är en del i behandlingen av barnet, eller

5. deltagande i någon behandling som är ordinerad av läkare i samma syfte som anges i 4.

En förälder till ett barn, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärsarbete i samband med

1. möte i sådan verksamhet som anges i tredje stycket och som barnet normalt deltar i, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning,

2. introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård enligt lagen (2022:1250) om egenvård i sådan verksamhet som anges i tredje styc-

1. möte i sådan verksamhet som anges i tredje stycket och som barnet normalt deltar i, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning, *eller*

2. introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård enligt lagen (2022:1250) om egenvård i sådan verksamhet som anges i tredje

³ Senaste lydelse 2025:1477.

ket och som barnet normalt deltar i, eller

3. utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400), eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas.

Med sådan verksamhet som avses i andra stycket 1 och 2 avses verksamhet enligt skollagen (2010:800) i form av

1. förskola,
2. förskoleklass,
3. grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola eller internationell skola på grundskolenivå,
4. fritidshem som kompletterar utbildningen i en skolform enligt 2 eller 3, eller
5. verksamhet enligt 25 kap. 2, 4 eller 5 § skollagen.

stycket och som barnet normalt deltar i.

Med sådan verksamhet som avses i andra stycket avses verksamhet enligt skollagen (2010:800) i form av

Vid utredning eller insatser inom socialtjänsten

20 a §

En förälder till ett barn, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400) eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas, eller

2. deltagande i en insats som syftar till att skydda eller stödja barnet och som har beslutats av en socialnämnd med stöd av 11 kap. 1 § socialtjänstlagen eller lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.

Rätt till tillfällig föräldrapenning enligt första stycket 2 gäller

– när insatsen ges till föräldern, eller

– när insatsen ges till barnet under förutsättning att förälderns deltagande är nödvändigt för att uppnå syftet med insatsen.

Rätt till tillfällig föräldrapenning enligt första stycket 2 gäller inte i fråga om insatserna

– kontaktperson, kontaktfamilj eller särskilt kvalificerad kontaktperson,

– vård i familjehem, jourhem, stödboende, hem för vård eller boende eller hem för viss annan heldygnsvård, eller

– boende i bostad med särskilt stöd eller i skyddat boende.

21 §

Tillfällig föräldrapenning enligt 16–20 §§ lämnas under sammanlagt högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4 *eller* 20 § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

Tillfällig föräldrapenning enligt 16–20 a §§ lämnas under sammanlagt högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4, 20 *eller* 20 a § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

Vid deltagande i utredning

Vid utredning eller insatser inom socialtjänsten

24 a §⁴

En förälder till ett barn som har fyllt 12 men inte 18 år har rätt till tillfällig föräldrapenning om han eller hon behöver avstå från förvärvsarbete i sådana fall som avses i 20 § *andra stycket* 3.

En förälder till ett barn som har fyllt 12 men inte 18 år har rätt till tillfällig föräldrapenning om han eller hon behöver avstå från förvärvsarbete i sådana fall som avses i 20 a §.

25 §⁵

Tillfällig föräldrapenning enligt 22 och 24 a §§ lämnas under högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4 *eller* 20 § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

Tillfällig föräldrapenning enligt 22 och 24 a §§ lämnas under *sammanlagt* högst 60 dagar för varje barn och år.

Om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete av skäl som anges i 16 § 1, 3 eller 4, 20 *eller* 20 a § lämnas tillfällig föräldrapenning under ytterligare högst 60 dagar för varje barn och år.

⁴ Senaste lydelse 2025:1477.

⁵ Senaste lydelse 2026:375.

110 kap.**17 §**

När det gäller tillfällig föräldrapenning i fall som avses i 13 kap. 18 och 24 §§ får Försäkringskassan kräva att en förälder ger in särskilt intyg av arbetsgivare eller någon annan som kan ge upplysning om arbetsförhållandena.

Försäkringskassan får också kräva att en förälder styrker sin rätt till föräldrapenningsförmån i samband med föräldrautbildning *eller* deltagande i en behandling av ett sjukt *eller funktionshindrat barn genom intyg av den som anordnat utbildningen eller ordinerat behandlingen.*

Försäkringskassan får också kräva att en förälder styrker sin rätt till föräldrapenningsförmån i samband med

1. föräldrautbildning,
2. deltagande i en behandling av ett sjukt barn *eller ett barn med funktionsnedsättning, eller*
3. deltagande i en insats som syftar till att skydda *eller stödja* barnet och som har beslutats av en socialnämnd.

Rätten ska styrkas genom intyg av den som har anordnat utbildningen, ordinerat behandlingen eller beslutat om insatsen.

18 §⁶

När det gäller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § ska läkarutlåtande *ges* in för att styrka det särskilda vård- eller tillsynsbehovet. I fall som avses i 13 kap. 30 § ska barnets sjukdomstillstånd styrkas med ett läkarutlåtande om det inte hos Försäkringskassan redan finns tillräcklig utredning för att bedöma rätten till ersättning. I fall som avses i 13 kap. 24 a § ska intyg *ges* in till Försäkringskassan för att styrka att föräldern deltagit vid ett sådant tillfälle.

När det gäller tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 22 § ska *ett* läkarutlåtande *lämnas* in för att styrka det särskilda vård- eller tillsynsbehovet. I fall som avses i 13 kap. 30 § ska barnets sjukdomstillstånd styrkas med ett läkarutlåtande om det inte hos Försäkringskassan redan finns tillräcklig utredning för att bedöma rätten till ersättning. I fall som avses i 13 kap. 24 a § ska *ett* intyg *lämnas* in till Försäkringskassan för att styrka att föräldern *har* deltagit i en utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400) eller i en förhandsbedömning av om en sådan utredning ska inledas.

-
1. Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för tillfällig föräldrapenning som avser tid före ikraftträdandet.

⁶ Senaste lydelse 2025:1477.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2025:1478) om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 13 kap. 20 § socialförsäkringsbalken i stället för lydelsen enligt lagen (2025:1478) om ändring i den balken ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2025:1478

Föreslagen lydelse

13 kap.

20 §

En förälder till ett sjukt barn eller till ett barn med funktionsnedsättning, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. besök på en institution för medverkan i behandling av barnet eller för att lära sig vårda barnet,

2. deltagande i en kurs som ordnas av sjukvårdshuvudman i samma syfte som anges i 1,

3. läkarbesök på grund av att barnet lider av allvarlig sjukdom,

4. läkarbesök som är en del i behandlingen av barnet, eller

5. deltagande i någon behandling som är ordinerad av läkare i samma syfte som anges i 4.

En förälder till ett barn, som inte har fyllt 12 år, har rätt till tillfällig föräldrapenning när föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

1. möte i sådan verksamhet som anges i tredje stycket och som barnet normalt deltar i, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning,

2. introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård enligt lagen (2022:1250) om egenvård i sådan verksamhet som anges i tredje stycket och som barnet normalt deltar i, eller

3. utredning om barnets behov av skydd eller stöd enligt socialtjänstlagen (2025:400), eller i en förhåndsbedömning av om en sådan utredning ska inledas.

Med sådan verksamhet som avses i andra stycket 1 och 2 avses verksamhet enligt skollagen (2010:800) i form av

1. förskola,

2. grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola eller internationell skola på grundskolenivå,

3. fritidshem som kompletterar utbildningen i en skolform enligt 2, eller

4. verksamhet enligt 25 kap. 2, 4 eller 5 § skollagen.

1. möte i sådan verksamhet som anges i tredje stycket och som barnet normalt deltar i, om mötet är motiverat av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning, eller

2. introduktion av barnets behov av hjälp med egenvård enligt lagen (2022:1250) om egenvård i sådan verksamhet som anges i tredje stycket och som barnet normalt deltar i.

Med sådan verksamhet som avses i andra stycket avses verksamhet enligt skollagen (2010:800) i form av

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Härigenom föreskrivs att 11 och 17 §§ lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:294 Föreslagen lydelse

11 §

I fråga om den som misstänks för att ha begått brott innan han eller hon fyllt arton år ska åklagaren, innan beslut fattas i åtalsfrågan, inhämta yttrande från socialnämnden i den kommun som enligt socialtjänstlagen (2025:400) har ansvaret för den unge, om denne har erkänt gärningen eller det annars finns skäligen misstanke att han eller hon har begått brottet och sådant yttrande inte inhämtats under förundersökningen. Yttrande behöver inte inhämtas om brottet är ringa, om det är uppenbart att det finns förutsättningar för straffvarning eller åtalsunderlåtelse eller om det annars är obehövligt.

Om förundersökningen gäller brott på vilket fängelse kan följa, ska, om möjligt, undersökningsledaren begära ett sådant yttrande som avses i första stycket senast i samband med delgivning av brottsmisstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken.

Ett yttrande ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som nämnden tidigare har vidtagit i fråga om den unge samt en bedömning av om den unge har ett särskilt behov av åtgärder som syftar till att motverka att han eller hon utvecklas ogynnsamt. Yttrandet ska i förekommande fall även innehålla en redovisning av i vilken utsträckning den unge fullgjort en sådan tidigare utdömd ungdomsvård eller ungdomstjänst som nämnden har uppgift om. Vidare ska yttrandet innehålla en redovisning av de åtgärder som nämnden avser att vidta. Åtgärderna ska redovisas i ett ungdomskontrakt om de vidtas med stöd av socialtjänstlagen *och* i en vårdplan om de vidtas med stöd av lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga. Arten, omfattningen och varaktigheten av åtgärderna ska framgå av kontraktet eller vårdplanen. Yttrandet ska, om undersökningsledaren eller, i de fall som avses i

Ett yttrande ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som nämnden tidigare har vidtagit i fråga om den unge samt en bedömning av om den unge har ett särskilt behov av åtgärder som syftar till att motverka att han eller hon utvecklas ogynnsamt. Yttrandet ska i förekommande fall även innehålla en redovisning av i vilken utsträckning den unge fullgjort en sådan tidigare utdömd ungdomsvård eller ungdomstjänst som nämnden har uppgift om. Vidare ska yttrandet innehålla en redovisning av de åtgärder som nämnden avser att vidta. Åtgärderna ska redovisas i ett ungdomskontrakt om de vidtas med stöd av socialtjänstlagen, *en särskild genomförandeplan om de vidtas med stöd av lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas och* en vårdplan om de vidtas med stöd av lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga. Arten, omfattningen och

första stycket, åklagaren begär det eller om nämnden finner det nödvändigt, även innehålla en redogörelse för den unges personliga utveckling och levnadsomständigheter i övrigt. Ett yttrande ska också innehålla en bedömning av om ungdomstjänst är en lämplig påföljd med hänsyn till den unges person och övriga omständigheter.

varaktigheten av åtgärderna ska framgå av kontraktet, *den särskilda genomförandeplanen* eller vårdplanen. Yttrandet ska, om undersökningsledaren eller, i de fall som avses i första stycket, åklagaren begär det eller om nämnden finner det nödvändigt, även innehålla en redogörelse för den unges personliga utveckling och levnadsomständigheter i övrigt. Ett yttrande ska också innehålla en bedömning av om ungdomstjänst är en lämplig påföljd med hänsyn till den unges person och övriga omständigheter.

Nämnden ska även utan samband med yttrande lämna den som har ansvar för att inhämta yttrande de upplysningar som denne begär i fråga om den unge.

17 §

Straffvarning får beslutas, om den unge blir föremål för sådan åtgärd som anges nedan och det med skäl kan antas att därigenom vidtas vad som är lämpligast för den unge:

1. vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2025:400),

2. *åtgärder enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,*

2. omhändertagande eller annan åtgärd enligt lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga, eller

3. omhändertagande eller annan åtgärd enligt lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga, eller

3. annan åtgärd som innebär att den unge får hjälp eller stöd.

4. annan åtgärd som innebär att den unge får hjälp eller stöd.

Straffvarning får också beslutas, om det är uppenbart att brottet har skett av okynne eller förhastande.

Vid bedömningen av om straffvarning ska beslutas ska åklagaren utöver vad som följer av första och andra styckena särskilt beakta den unges vilja att ersätta målsäganden för skada som uppkommit genom brottet, att avhjälpa eller begränsa skadan, att på annat sätt gottgöra målsäganden eller att medverka till att medling kommer till stånd enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott.

Straffvarning får inte beslutas, om något väsentligt allmänt eller enskilt intresse därigenom åsidosätts. Vid bedömningen av om något väsentligt allmänt intresse åsidosätts ska det särskilt beaktas om den unge tidigare har gjort sig skyldig till brott.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:294 Föreslagen lydelse

2 §

I denna lag avses med socialtjänst

1. verksamhet enligt lagstiftningen om socialtjänst, den särskilda lagstiftningen om vård utan samtycke av barn och unga eller av missbrukare, den särskilda lagstiftningen om insatser för barn i form av skyddat boende och den särskilda lagstiftningen om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården,

1. verksamhet enligt lagstiftningen om socialtjänst, *den särskilda lagstiftningen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas*, den särskilda lagstiftningen om vård utan samtycke av barn och unga eller av missbrukare, den särskilda lagstiftningen om insatser för barn i form av skyddat boende och den särskilda lagstiftningen om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården,

2. verksamhet som i annat fall enligt lag handhas av socialnämnd,
3. verksamhet som i övrigt bedrivs av Statens institutionsstyrelse,
4. verksamhet hos kommunal invandrarbyrå,
5. verksamhet enligt lagstiftning om stöd och service till vissa funktionshindrade,
6. handläggning av ärenden om bistånd som lämnas av socialnämnd enligt lagstiftning om mottagande av sökande av internationellt skydd och andra utlännningar,
7. handläggning av ärenden om tillstånd till parkering för rörelsehindrade,
8. verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall, och
9. verksamhet enligt lagen (2026:871) om utredningar för att förebygga suicid.

Med socialtjänst avses även tillsyn, uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och administration av verksamhet som avses i första stycket 1–8. Med socialtjänst avses vidare uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och administration av verksamhet som avses i första stycket 9.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten

Härigenom föreskrivs att 7 a § lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2026:872

Föreslagen lydelse

7 a §

I sammanställningar av personuppgifter får det inte tas in känsliga personuppgifter eller uppgifter i övrigt om ömtåliga personliga förhållanden.

Undantag från första stycket gäller för

1. uppgifter om åtgärder som har beslutats inom socialtjänsten som innebär myndighetsutövning och om den bestämmelse som ett sådant beslut grundar sig på,

2. uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring,

3. tillsynsverksamhet som bedrivs av Inspektionen för vård och omsorg,

4. administration som bedrivs av Statens institutionsstyrelse centralt,

5. verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall, *och*

6. verksamhet enligt lagen (2026:871) om utredningar för att förebygga suicid.

5. verksamhet enligt lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall,

6. verksamhet enligt lagen (2026:871) om utredningar för att förebygga suicid, *och*

7. verksamhet vid Statens institutionsstyrelse som avser verkställighet av elektronisk övervakning enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.

Uppgift som avslöjar medlemskap i fackförening får aldrig tas in.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

10 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:294 Föreslagen lydelse

1 §

En region och en eller flera kommuner som ingår i regionen får genom samverkan i en gemensam nämnd gemensamt fullgöra

1. regionens uppgifter
 - enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
 - enligt tandvårdslagen (1985:125),
 - enligt lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård,
 - enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
 - enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
 - enligt lagen (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården,
 - enligt smittskyddslagen (2004:168), eller
 - som i annat fall enligt lag ska skötas av en sådan nämnd som avses i 7 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen, och
2. kommunens uppgifter
 - enligt socialtjänstlagen (2025:400),
 - enligt hälso- och sjukvårdslagen,
 - enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
 - *enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,*
 - enligt lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga,
 - enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade,
 - enligt lagen om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården, eller
 - som i annat fall enligt lag ska skötas av socialnämnd.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.

11 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),

dels att 26 kap. 1 § och 35 kap. 20 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 35 kap. 21 a §, och närmast före 35 kap. 21 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:294 Föreslagen lydelse

26 kap.

1 §

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Med socialtjänst förstås i denna lag

1. verksamhet enligt lagstiftningen om socialtjänst,	
2. verksamhet enligt den särskilda lagstiftningen om vård av barn och unga och av missbrukare utan samtycke, den särskilda lagstiftningen om insatser för barn i form av skyddat boende och den särskilda lagstiftningen om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården, och	2. verksamhet enligt den särskilda lagstiftningen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas, den särskilda lagstiftningen om vård av barn och unga och av missbrukare utan samtycke, den särskilda lagstiftningen om insatser för barn i form av skyddat boende och den särskilda lagstiftningen om särskilda befogenheter för den statliga barn- och ungdomsvården, och

3. verksamhet som i annat fall enligt lag handhas av socialnämnd eller av Statens institutionsstyrelse.

Till socialtjänst räknas också

1. verksamhet hos annan myndighet som innefattar omprövning av socialnämnds beslut eller särskild tillsyn över nämndens verksamhet, och
2. verksamhet hos kommunal invandrarbyrå.

Med socialtjänst jämställs

1. ärenden om bistånd åt sökande av internationellt skydd och andra utlännningar,
2. ärenden om tillstånd till parkering för rörelsehindrade,
3. ärenden hos patientnämnd om allmän omvårdnad, och
4. verksamhet enligt lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Sekretessen gäller inte om annat följer av 5, 6 eller 7 §.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

35 kap.**20 §**

Sekretess gäller hos Polismyndigheten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men om uppgiften röjs och uppgiften hänförs till sig till

1. verksamhet som enbart innefattar hjälp eller annat bistånd åt enskild,
2. ärende om omhändertagande eller handräckning enligt lagstiftningen om psykiatrisk tvångsvård eller rättspsykiatrisk vård *eller* om vård av missbrukare utan samtycke inom socialtjänsten,
3. ärende om handräckning enligt lagstiftningen om *omsorger om psykiskt utvecklingsstörda*, vård av barn och unga utan samtycke inom socialtjänsten eller insatser för barn i form av skyddat boende med samtycke från endast en av vårdnadshavarna,
4. ärende som avses i 21 kap. föräldrabalken,
5. verksamhet som innefattar handräckning enligt smittskyddslagstiftningen eller annat bistånd åt smittskyddsläkare, eller
6. verksamhet som syftar till att upprätthålla ett utreseförbud enligt 13 kap. 1 eller 6 § lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Register över vissa särskilda villkor inom socialtjänsten

21 a §

Sekretess gäller i verksamhet som avser förande av register enligt lagen (2026:000) om Polismyndighetens behandling av personuppgifter enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men om uppgiften röjs.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.

12 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 26 kap. 7 och 15 §§ och 35 kap. 20 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2026:529

Föreslagen lydelse

26 kap.

7 §

Sekretessen enligt 1 § gäller inte

1. beslut om omhändertagande av en enskild,
2. beslut om vård utan samtycke,
3. beslut om att bevilja ett barn skyddat boende eller en omedelbar sådan insats med samtycke från endast en av vårdnadshavarna,
4. beslut i ärende om klagomål mot kommunal hälso- och sjukvård eller dess personal, *eller*
5. beslut i ärende enligt 8 kap. patientsäkerhetslagen (2010:659).
4. beslut i ärende om klagomål mot kommunal hälso- och sjukvård eller dess personal,
5. beslut i ärende enligt 8 kap. patientsäkerhetslagen (2010:659), *eller*
6. beslut om elektronisk övervakning enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.

Sekretessen enligt 1 och 4 §§ gäller inte beslut i fråga om omhändertagande eller återlämnande av personakt.

Lydelse enligt SFS 2026:873

Föreslagen lydelse

15 §

Den tystnadsplikt som följer av 1 a, 5, 13 och 14 a–14 c §§ inskränker rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Den tystnadsplikt som följer av 1, 3, 4, 6, 10 a och 10 b §§ inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om annat än verkställigheten av beslut om omhändertagande, beslut om vård utan samtycke, beslut om skyddat boende för ett barn eller en omedelbar sådan insats med samtycke från endast en av vårdnadshavarna.

Den tystnadsplikt som följer av 1, 3, 4, 6, 10 a och 10 b §§ inskränker rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, när det är fråga om uppgift om annat än verkställigheten av beslut om omhändertagande, beslut om vård utan samtycke, beslut om skyddat boende för ett barn eller en omedelbar sådan insats med samtycke från endast en av vårdnadshavarna, *eller beslut om elektronisk övervakning enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.*

*Lydelse enligt förslaget i
avsnitt 2.11*

Föreslagen lydelse

35 kap.

20 §

Sekretess gäller hos Polismyndigheten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till honom eller henne lider men om uppgiften röjs och uppgiften hänför sig till

1. verksamhet som enbart innefattar hjälp eller annat bistånd åt enskild,

2. ärende om omhändertagande eller handräckning enligt lagstiftningen om psykiatrisk tvångsvård eller rättspsykiatrisk vård, om vård av missbrukare utan samtycke inom socialtjänsten eller insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,

3. ärende om handräckning enligt lagstiftningen om vård av barn och unga utan samtycke inom socialtjänsten eller insatser för barn i form av skyddat boende med samtycke från endast en av vårdnadshavarna,

4. ärende som avses i 21 kap. föräldrabalken,

5. verksamhet som innefattar handräckning enligt smittskyddslagstiftningen eller annat bistånd åt smittskyddsläkare, *eller*

6. verksamhet som syftar till att upprätthålla ett utreseförbud enligt 13 kap. 1 eller 6 § lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga.

5. verksamhet som innefattar handräckning enligt smittskyddslagstiftningen eller annat bistånd åt smittskyddsläkare,

6. verksamhet som syftar till att upprätthålla ett utreseförbud enligt 13 kap. 1 eller 6 § lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga, *eller*

7. ärende om närvaro vid montering och borttagning av övervakningsutrustning enligt lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

13 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:294 Föreslagen lydelse

2 §

Lagen gäller i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och som

1. tillhör skolväsendet, de särskilda utbildningsformerna eller annan pedagogisk verksamhet enligt 1 kap., 24 kap. eller 25 kap. skollagen (2010:800),

2. utgör hälso- och sjukvård eller tandvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) eller tandvårdslagen (1985:125), eller

3. bedrivs enligt socialtjänstlagen (2025:400), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller utgör personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

3. bedrivs enligt socialtjänstlagen (2025:400), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, *lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas*, lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller utgör personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

Upphör verksamheten att vara en sådan verksamhet som avses i första stycket, gäller skyddet fortfarande i fråga om uppgifter som lämnas om den tidigare verksamheten för offentliggörande.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.

14 Förslag till lag om ändring i lagen (2020:914) om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning eller lagring av uppgifter

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2020:914) om tystnadsplikt vid utkontraktering av teknisk bearbetning eller lagring av uppgifter ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:294 Föreslagen lydelse

2 §

Vid tillämpningen av denna lag ska med myndigheter jämföras

1. sådana aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar och stiftelser där kommuner, regioner eller kommunalförbund utövar ett rättsligt bestämmande inflytande enligt 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), och

2. de organ som anges i bilagan till offentlighets- och sekretesslagen i fråga om de verksamheter som anges där.

Med en myndighet ska också jämföras yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och som

1. tillhör skolväsendet, de särskilda utbildningsformerna eller annan pedagogisk verksamhet enligt 1 kap., 24 kap. eller 25 kap. skollagen (2010:800),

2. utgör hälso- och sjukvård eller tandvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) eller tandvårdslagen (1985:125), eller

3. bedrivs enligt socialtjänstlagen (2025:400), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller utgör personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

3. bedrivs enligt socialtjänstlagen (2025:400), lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, *lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas*, lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller utgör personlig assistans som utförs med assistansersättning enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.

15 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2025:400)

dels att 1 kap. 2 och 3 §§, 11 kap. 5 § och 30 kap. 12 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 19 a kap., en ny paragraf, 30 kap. 6 a §, och närmast före 30 kap. 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2025/26:294 Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Med socialtjänst avses i den här lagen

1. verksamhet som bedrivs med stöd av denna lag,
 2. verksamhet som bedrivs med stöd av lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
 3. verksamhet som bedrivs med stöd av lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende,
 4. verksamhet som bedrivs med stöd av lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga, *eller*
 5. verksamhet som bedrivs med stöd av lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas, *eller*
 5. verksamhet som en socialnämnd eller Statens institutionsstyrelse ska bedriva enligt någon annan lag eller förordning.
 6. verksamhet som en socialnämnd eller Statens institutionsstyrelse ska bedriva enligt någon annan lag eller förordning.
- Verksamhet som Statens institutionsstyrelse bedriver med stöd av skollagen (2010:800) är inte socialtjänst. Tillsyn eller andra uppgifter som Inspektionen för vård och omsorg utför med stöd av den här lagen är inte heller socialtjänst.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Om en annan lag eller förordning innehåller en avvikande bestämmelse för verksamhet som avses i 2 § första stycket 2–5, ska den bestämmelsen gälla.	Om en annan lag eller förordning innehåller en avvikande bestämmelse för verksamhet som avses i 2 § första stycket 2–6, ska den bestämmelsen gälla.

11 kap.

5 §

Socialnämnden får tillhandahålla insatser för att tillgodose personliga behov utan individuell behovsprövning. Följande insatser kräver dock alltid en individuell behovsprövning:

1. kontaktperson, kontaktfamilj
eller kvalificerad kontaktperson,

2. vård i familjehem,
3. vård i LVM-hem,
4. vård i särskilda ungdomshem,
5. vård av barn eller unga mellan 18 och 20 år i jourhem, stödboende,
skyddat boende och andra hem för vård eller boende utöver sådana LVM-
hem och särskilda ungdomshem som avses i 3 och 4,
6. bostad i ett boende för äldre personer eller för personer med
funktionsnedsättning som avses i 8 kap. 4 eller 11 §, och
7. vård i hem för viss annan heldygnsvård. | 1. kontaktperson, kontaktfamilj
eller <i>särskilt</i> kvalificerad kontaktperson, |
|--|--|

19 a kap. Allvarssamtal

Allvarssamtal ska hållas med barn och unga vid misstanke om brott

1 § Socialnämnden ska hålla ett särskilt samtal (allvarssamtal) med ett barn eller en ung person som fyllt 18 men inte 21 år om Polismyndigheten har informerat socialnämnden om att barnet eller den unge är

1. misstänkt för ett brott på vilket fängelse kan följa, och
2. det kan antas att det är första gången barnet eller den unge är misstänkt för ett sådant brott.

I ett allvarssamtal ska Polismyndigheten medverka om det inte är uppenbart obehövligt eller finns särskilda skäl mot det.

2 § Ett allvarssamtal syftar till att

1. identifiera vilka behov av stöd och hjälp som barnet eller den unge samt barnets vårdnadshavare kan ha, och
2. informera om riskerna med och konsekvenserna av att involveras i brottslighet.

Kallelse till allvarssamtal

3 § Socialnämnden ska kalla till allvarssamtal inom 24 timmar från det att nämnden fick information om brottsmisstanken. Innan kallelsen skickas ut ska socialnämnden kontakta ansvarig förundersökningsledare eller utredningsledare för att kontrollera om det finns hinder mot allvarssamtal enligt 7 §.

4 § Till allvarssamtalet ska socialnämnden kalla barnet eller den unge samt barnets vårdnadshavare eller annan som ansvarar för barnets dagliga omsorg. Om det är lämpligt får socialnämnden kalla både vårdnadshavare och den eller de som ansvarar för barnets dagliga omsorg.

Upplysningsskyldighet

5 § Socialnämnden ska snarast informera Polismyndigheten om tid och plats för allvarssamtalet.

Tidsgräns för att hålla allvarssamtal

6 § Ett allvarssamtal ska hållas inom fjorton dagar från det att socialnämnden fick information om brottsmisstanken. Om det finns synnerliga skäl kan tiden förlängas. Samtalet ska i sådana fall hållas så snart som möjligt.

Undantag från skyldigheten att kalla till och hålla allvarssamtal

7 § Socialnämnden ska inte kalla till eller hålla ett allvarssamtal om det finns en risk att en förundersökning eller brottsutredning påverkas.

8 § Skyldigheten att kalla till eller hålla ett allvarssamtal gäller inte om

1. det pågår en utredning om socialnämnden behöver ingripa till ett barns eller en ung persons skydd eller stöd,

2. barnet, den unge eller vårdnadshavaren har en pågående insats enligt denna lag eller lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas,

3. barnet eller den unge är omedelbart omhändertagen eller vårdas enligt lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga eller lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, eller om barnet är omedelbart placerat eller placerat i skyddat boende enligt lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende,

4. socialnämnden inom fjorton dagar från det att nämnden fick kännedom om brottsmisstanken, närvarar vid polisförhör med anledning av brottsmisstanken och i samband med det håller ett allvarssamtal, eller

5. det annars finns särskilda skäl.

30 kap.

Delegering i ärenden enligt lagen om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas

6 a §

I fråga om lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas får socialnämnden endast delegera beslutanderätten till ett utskott i ärenden som anges i följande bestämmelser i den lagen:

1. insatser till eller särskilda villkor för vårdnadshavare, barn och unga enligt 3 kap. 1, 4 och 5 §§ och 4 kap. 1, 3 och 5 §§,

2. övervägande av om det finns behov av insatser till och särskilda villkor för vårdnadshavare, barn och unga enligt 3 kap. 6 § och 4 kap. 6 och 7 §§,

- 3. läkarundersökning enligt 6 kap. 2 §,
- 4. drogtest enligt 5 kap. 5 §,
- 5. övervägande av om pågående insatser eller särskilda villkor fortfarande behövs enligt 9 kap. 1 §,
- 6. tillfälligt undantag från ett särskilt villkor enligt 4 kap. 8 §,
- 7. upphörande av insatser och särskilda villkor enligt 9 kap. 2 §,
- 8. vite enligt 8 kap. 1 §, och
- 9. begäran om hjälp av Polismyndigheten enligt 11 kap. 1 §.

Lydelse enligt prop. 2025/26:294

Föreslagen lydelse

12 §

Bestämmelser om rätt för ordföranden, eller någon annan ledamot som nämnden har utsett, att i vissa fall fatta beslut i socialnämndens ställe finns i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende *och* lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga.

Bestämmelser om rätt för ordföranden, eller någon annan ledamot som nämnden har utsett, att i vissa fall fatta beslut i socialnämndens ställe finns i lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, lagen (2024:79) om placering av barn i skyddat boende, lagen (2026:000) om omhändertagande för vård av barn och unga *och lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas.*

Denna lag träder i kraft den 2 januari 2027.

16 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2025:400)

Härigenom föreskrivs att 30 kap. 6 a § socialtjänstlagen (2025:400) ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt förslaget i
avsnitt 2.15*

Föreslagen lydelse

30 kap.

6 a §

I fråga om lagen (2026:000) om insatser inom socialtjänsten när samtycke saknas får socialnämnden endast delegera beslutanderätten till ett utskott i ärenden som anges i följande bestämmelser i den lagen:

1. insatser till eller särskilda villkor för vårdnadshavare, barn och unga enligt 3 kap. 1, 4 och 5 §§ och 4 kap. 1, 3 och 5 §§,

2. övervägande av om det finns behov av insatser till och särskilda villkor för vårdnadshavare, barn och unga enligt 3 kap. 6 § och 4 kap. 6 och 7 §§,

3. läkarundersökning enligt 6 kap. 2 §,

4. drogtest enligt 5 kap. 5 §,

5. övervägande av om pågående insatser eller särskilda villkor fortfarande behövs enligt 9 kap. 1 §,

6. tillfälligt undantag från ett särskilt villkor enligt 4 kap. 8 §,

7. ansökan om elektronisk övervakning enligt 5 a kap. 3 §,

7. upphörande av insatser och särskilda villkor enligt 9 kap. 2 §,

8. upphörande av insatser, särskilda villkor och elektronisk övervakning enligt 9 kap. 2 och 6 §§,

8. vite enligt 8 kap. 1 §, och

9. vite enligt 8 kap. 1 §, och

9. begäran om hjälp av Polismyndigheten enligt 11 kap. 1 §.

10. begäran om hjälp av Polismyndigheten enligt 11 kap. 1 §.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.